

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 338

**Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve İstanbul
Milletvekili Abdullah Güler ile 61 Milletvekilinin İstanbul
Finans Merkezi Kanunu Teklifi (2/4478) ile Plan ve Bütçe
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4478 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları.....6
- Genel Gerekçesi 8
- Madde Gerekçeleri 10

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 14

• Muhalefet Şerhleri.....22

• Teklif Metni.....71

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....71

• Teklif Metnine Ekli Koordinatlı Kroki ve Listeler 79

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli

Koordinatlı Kroki ve Liste 82

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Abdullah Güler</i>	<i>Mustafa Kendirli</i>
Erzurum	İstanbul	Kırşehir
<i>Selim Gültekin</i>	<i>Niyazi Güneş</i>	<i>Sermin Balık</i>
Niğde	Karabük	Elâzığ
<i>Serkan Bayram</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
İstanbul	İstanbul	Aydın
<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Oğuzhan Kaya</i>	<i>İsmail Kaya</i>
İstanbul	Çorum	Osmaniye
<i>Ahmet Sami Ceylan</i>	<i>Ahmet Sorgun</i>	<i>Ali Cumhur Taşkın</i>
Çorum	Konya	Mersin
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>
Ankara	Amasya	Gaziantep
<i>İffet Polat</i>	<i>Öznur Çalık</i>	<i>Yavuz Ergun</i>
İstanbul	Malatya	Niğde
<i>Mustafa Ataş</i>	<i>Emine Zeybek</i>	<i>Meliha Akyol</i>
İstanbul	Kocaeli	Yalova
<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>
Tokat	Samsun	Osmaniye
<i>Cemil Yaman</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Ramazan Can</i>
Kocaeli	Ankara	Kırıkkale
<i>Ravza Kavakcı Kan</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>
İstanbul	Adana	İzmir
<i>Selami Altınok</i>	<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Bayram Özçelik</i>
Erzurum	Giresun	Burdur
<i>Zülfü Demirbağ</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Murat Baybatur</i>
Elâzığ	Konya	Manisa
<i>Yusuf Başer</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Hasan Turan</i>
Yozgat	Kocaeli	İstanbul
<i>Mehmet Yavuz Demir</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>
Muğla	Ankara	Adıyaman

<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>Recep Uncuođlu</i>
Sivas	Bursa	Sakarya
<i>Şenel Yediyıldız</i>	<i>Mehmet Emin Şimşek</i>	<i>Ahmet Çakar</i>
Ordu	Muş	Malatya
<i>Hakan Kahtalı</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i>
Malatya	İstanbul	Balıkesir
<i>Çiğdem Koncagül</i>	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>Cemal Bekle</i>
Tekirdağ	Sakarya	İzmir
<i>Orhan Yegin</i>	<i>Ergün Taşcı</i>	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>
Ankara	Ordu	İstanbul
<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Jülide İskenderođlu</i>	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>
Konya	Çanakkale	Mersin

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

03.06.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi kanun teklifine katılmak istiyorum.

Gereğini Bilgilerinize arz ederim.

01.06.2022

İbrahim Yurdunuseven

Afyonkarahisar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 01.06.2022 tarihinde sunulan 2/4478 Esas No'lu İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

03.06.2022

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4478 esas numaralı İstanbul Finans Merkezi Kanun teklifine imzamı koymak istiyorum.

Gereğini arz ederim.

03.06.2022

Selim Yağcı

Bilecik

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi Kanunu teklifine katılıyorum.

Nilgün Ök

Denizli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

01.06.2022 tarihli ve 2/4478 esas numaralı İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

02/06/2022

Burhan Çakır

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi Kanunu teklifi ve gerekçesi hakkında Kanun Teklifine imzama koyuyorum.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

02.06.2022

Süleyman Karaman
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4478 esas numaralı İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifine katılıyorum.
Gereğini arz ederim.

02.06.2022

Zehra Taşkesenlioğlu Ban
Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4478 esas numaralı Kanun Teklifine imzacı olarak katılmak istiyorum.
Gereğini arz ederim.

02.06.2022

Mehmet Erdoğan
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/4478) İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifine imzama koyuyorum.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

02.06.2022

Abdullah Nejat Koçer
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4478 esas numaralı "İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifi" ne imzama koyuyorum.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

03.06.2022

Emine Sare Aydın
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifine imzama koyuyorum.
Gereğini arz ederim.

03.06.2022

Fatih Süleyman Denizolgun
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Finans Merkezi Kanun teklifine imzama koyuyorum.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

01.06.2022

Necip Nasır
İzmir

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4478)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Günümüz ekonomik ekosistemi içerisinde uluslararası finans merkezleri, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve finansal piyasaların gelişimi amacıyla yatırımcılara ve kurumlara tasarruflarını yönetme ve finansmana erişim imkanını verimli bir şekilde sağlayan hizmet altyapılarıdır. Küresel ölçekteki finans merkezleri; fiziki ve teknolojik altyapı ve üstyapı gibi teknik imkanların yanı sıra güncel ihtiyaçlara cevap veren mevzuat, rekabetçi vergi oranları, yetiştirilmiş insan kaynağı gibi iş yapma kolaylığı sağlayan unsurlar ile kuluçka merkezi, laboratuvar, akademi gibi girişim ve araştırma bileşenlerini de sunmaktadır. Bu öğeler ile birlikte çeşitli finansal ürünleri, araçları, yapıları, kurumları ve kuruluşları bir araya getiren uluslararası finans merkezleri, bir ekosistem oluşturarak piyasa paydaşlarının tümüne hizmet vermeyi amaçlamaktadır.

Uluslararası finans merkezleri kurulma yöntemleri ve idari yapılanmalarına göre farklılık göstermekte ve buna bağlı olarak ayrı şekillerde tanımlanabilmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF) finans merkezlerini; uluslararası, bölgesel ve dış (offshore) olmak üzere üç gruba ayırmaktadır. Genel kabul görmüş Küresel Finans Merkezleri Endeksi; uzmanlık, bağlantı ve çeşitlilik seviyelerine göre finans merkezlerini yerel, küresel ve uluslararası olmak üzere üç gruba ayırmaktadır. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) İhtisas Komisyonu Raporlarında ise finans merkezleri yerleşik küresel finans merkezleri ve kentsel bölgesel finans merkezleri olarak iki grup şeklinde tanımlanmıştır. Bu tarz ayrımların yanı sıra belirli alanda tanımlı ve geniş alanda tanımlı şeklinde gruplama da yapılmaktadır. Küresel Finans Merkezleri Endeksi, ayrıca bu merkezlerin; iş ortamı, beşeri sermaye, altyapı, finans sektörünün gelişmişliği ve itibar olmak üzere beş ana konuda rekabetçi olması gerektiğini değerlendirmektedir. Bu beş unsurda yakalanan gelişim aynı zamanda finans merkezlerinin içinde yer aldığı ekonomilere uzun dönemli ve sürdürülebilir bir büyüme imkanı sağlamaktadır.

Dünyada finansal hareketliliğin arttığı ve sermaye akımlarının ağırlık merkezlerinin yer değiştirdiği bir dönemden geçilmektedir. Bu dönüşüm sürecinde İFM; bankalar, sermaye piyasaları kuruluşları, katılım finansı şirketleri, finansal yatırım ve portföy yönetim şirketleri ile sigorta şirketleri gibi geniş yelpazedeki finansal kurumları ve kuruluşları tek bir konumda birleştirmeyi amaçlamaktadır. Bunun yanında yakın coğrafyamızda ortaya çıkan krizler ve pandeminin küresel tedarik zincirleri üzerinde yarattığı yıkıcı etkiler küresel ticaretin önde gelen merkezlerinden biri olan İstanbul'u, güvenli liman olmaya da zorlamaktadır. Bu hedefi başarmak adına, başta uluslararası ticaret alanında olmak üzere finansal hizmetlerin tümüne yönelik sürdürülebilir ve katılımcı yaklaşımlar benimsenecek ve teşvik edilecektir.

İFM'de bankacılık, sigortacılık, yeşil finans, finansal teknolojiler ve katılım finansı gibi stratejik alt sektörlerle odaklanmanın yanı sıra, uluslararası finansal hizmetler sektörü içerisinde faaliyet gösteren portföy yönetimi, servet yönetimi, proje finansmanı, fon yönetimi ve reasürans şirketlerinin dünyadaki en iyi uygulama örnekleri doğrultusunda desteklenmesi amaçlanmaktadır. İlâveten İFM'de gerçekleştirilecek finansal hizmet faaliyetlerini destekleyecek; danışmanlık, bilgi işlem, telekomünikasyon ve finansal teknoloji şirketleriyle birlikte bölge genelinde geniş bir ekosistem oluşturulması hedeflenmektedir.

Finansal hizmetler, gerek diğer sektörleri desteklemesi gerekse ekonomide bir denge unsuru yaratması vesilesiyle sürdürülebilir ekonomik kalkınma için oldukça önemli bir role sahiptir. Türkiye'nin toplam ekonomik büyüklüğü içerisinde finansal hizmetlerin payı %4 civarındadır. Gelişmiş ülkelerde ise bu oran %8 ila %10 bandındadır. Finansal hizmetlerin ekonominin içerisindeki payını arttırmak adına, öncelikle finansal hizmetin ihracatına yönelik birçok çalışmanın yapılması planlanmıştır. Finansal hizmet ihracatıyla ülkemizin cari açığının azaltılması ve finansal açıklığın (serbestlik) artırılması hedeflenmektedir. Bu sayede ülkemizde uzun dönemli ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve finansal piyasaların gelişimi üzerinde olumlu etki yaratılması amaçlanmaktadır. Ülkemizde son yıllarda finansal hizmet ihracatında yukarı yönlü bir ivme yakalanmış olmakla birlikte çok ciddi bir artış potansiyeli olduğu da değerlendirilmektedir. Türkiye'nin toplam hizmet ihracatı içerisinde finansal hizmet ihracatının payı son 10 yılda ortalama %3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran ortalama olarak dünyada %14 iken gelişmiş ülkelerde %25, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) üye ülkelerinde ise %15'tir. Ayrıca, Türkiye'nin küresel ihracat pazarından aldığı pay halihazırda %1 seviyesini geçmişken, küresel finansal hizmet ihracatı içerisindeki payı %0,8 civarındadır.

İFM'de gösterilecek faaliyetlerin, Türkiye'nin finansal hizmet ihracatına ve ülke ekonomisine önemli ölçüde katkı yapacağı öngörülmektedir. 2036 yılı itibarıyla, İFM'nin Türkiye'nin toplam finansal hizmet ihracatını yaklaşık 3 kat arttıracığı değerlendirilmektedir. 15 yıl içerisinde İFM'nin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya (GSYH) yapacağı toplam katkının ise 129 milyar ABD doları olacağı ve böylelikle Türkiye ekonomisine yıllık ortalama 9 milyar ABD doları katkı sunması beklenmektedir. İFM ile birlikte ayrıca Türkiye'deki toplam iş gücüne 15 yıl içerisinde 102 bin ek istihdam sağlanması hedeflenmektedir. Bu sayının yaklaşık 27 bininin doğrudan İFM içerisinde Türkiye'de yeni faaliyete geçecek olan finansal kurumlarda çalışacağı öngörülmektedir.

Kanun Teklifimizle getirilen düzenlemelerle, uluslararası finans kurumlarını ülkemize çekerek, İstanbul'un önde gelen uluslararası bir finans merkezi haline getirilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan Kanun Teklifimizde öncelikli olarak İFM'yi rekabetçi kılmayı amaçlayan indirim, istisna ve diğer vergi avantajları düzenlenmektedir. Bu bağlamda öngörülmüş olan teşvik mekanizmaları reel sektör yatırımlarından farklı olarak, uluslararası muadillerine benzer şekilde indirim, istisna ve vergi avantajları ile sınırlı tutulmaktadır. Buna ek olarak, Kanun Teklifinde öngörülen düzenlemelerle nitelikli insan kaynağını çekmeye yönelik kolaylıklar getirilmektedir. Teklifimizle ayrıca 3,4 milyon metrekare alana yayılmış çok katmanlı ve fonksiyonlu bir yapıya sahip İFM'de şeffaf, verimli ve öngörülebilir bir yönetim düzenini sağlamaya dair; yönetim, kiralama, güvenlik, bakım ve temizlik hizmetleri ile yaklaşık 100.000 çalışan ve ziyaretçinin günlük ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmetlerin tek elden gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Bu hizmetlerin sağlanmasına yönelik yetkililerin belirli bir süre ile yönetici şirket lehine tesis edilmesi amacıyla yönelik düzenlemeler de yer almaktadır.

Kanun Teklifimizde İFM, finansal kuruluşların faaliyet göstereceği ofis alanı ile çalışanların günlük ihtiyaçlarını karşılayacağı ticari ve sosyal üniteleri içeren kapsam dışı alan olmak üzere iki farklı bölüm şeklinde tasarlanmıştır. Kanun Teklifimizde öngörülen indirim, istisna ve diğer vergi avantajlarından faydalanma imkanı; katılımcı belgesi olarak ofis alanında yer alma ve finansal hizmet ihracatı gerçekleştirme şartlarına bağlanmışken, nitelikli insan kaynağı çekmeye yönelik düzenlemelerden istifade etme imkanı açısından katılımcı belgesi olarak ofis alanı içerisinde yer alma şartı yeterli görülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- İstanbul'un önde gelen uluslararası finans merkezlerinden biri haline gelmesini teminen, katma değeri yüksek olan finans sektörünün ve yurt dışında uygulama alanı bulan finansal ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, ülkenin finansal rekabet gücünün ekonomik büyümeyi destekleyecek şekilde artırılması, finans ve sermaye piyasalarında araç çeşitliliği ve derinliğine katkı sağlanması, yurt dışında yürütülen finansal faaliyetlerin yurt içinden gerçekleştirilmesi için gerekli altyapının oluşturulması, katılım finansı sektörünün geliştirilmesi ve uluslararası piyasalara entegrasyonunun artırılması, teknolojik gelişmeler doğrultusunda finansal piyasalarda ortaya çıkan yeniliklere uyum sağlanması, yabancı kredi kuruluşu veya finansal kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler ve adi ortaklıkların bölge ülkelerdeki faaliyetlerini yurt içinde yönetmelerinin sağlanması amaçlarını gerçekleştirmek üzere İFM sınırlarının tespit edilmesi ve Kanunun kapsamının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 2- Madde ile Kanunda geçen bazı kavramlar tanımlanmaktadır. Finansal faaliyetlere ilişkin olarak ilgili mevzuat hükümlerine atıfta bulunmak suretiyle mer'i mevzuat doğrultusunda gerçekleştirilen finansal faaliyetlerin kapsama alınması sağlanmıştır. Finansal faaliyetlere ilişkin tarımda ilgili kanunlara atıf yapılarak; bankacılık, sermaye piyasaları, sigortacılık, finansal kiralama, faktoring ve benzeri piyasalar altında yer alan menkul kıymetler, türev araçlar, ödeme sistemleri, elektronik para ve benzeri faaliyet, hizmet ve işlemlerin İFM'de finansal faaliyet olarak gerçekleştirilebileceği düzenlenmiştir.

Madde 3- Madde ile İFM'nin sınırları belirlenerek, İFM'nin altyapı ve üstyapısının işletilmesi, yönetilmesi ile katılımcı belgesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile Kanuna ekli (1) sayılı koordinatlı kroki ve liste ile belirtilen İFM'nin sınırları tespit edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile İFM'de çalışacak personel ile ziyaretçilerin günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kapsam dışı alanda yer alacak işletmelere, finansal faaliyette bulunacak yapılar için tasarlanmış, Kanunun 6, 7 ve 8 inci maddelerinde yer alan indirim, istisna ve kolaylıkların uygulanmayacağı belirtilmiş bulunmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile yurtdışında yer alan finans merkezlerine benzer şekilde tek elden yönetim amacını sağlamaya yönelik İFM'nin tüm altyapı ve üstyapısının işletilmesi, yönetilmesi ile bölge sınırları içerisinde kalan bağımsız bölümlerin kiraya verilmesi iş ve işlemlerinin 20 yıl süre ile Türkiye Varlık Fonu tarafından bu amaçla kurulan anonim şirket tarafından yürütülmesi düzenlenmektedir. Günümüzde konut, alışveriş merkezi ve otel gibi karma kullanım amacına özgü; İFM'ye nazaran basit kurguya sahip ve küçük olarak nitelendirilebilecek yapıların dahi yönetiminin tek elden gerçekleştirilmesinin tercih edildiği ve bu konuda profesyonel hizmet alımı yoluna gidildiği görülmektedir. İFM'nin 3,4 milyon metrekare üzerine kurulu olduğu düşünüldüğünde böylesi geniş ve çok katmanlı bir projenin ayrı yönetimler vasıtasıyla idaresinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Yapılan düzenleme ile enerji, güvenlik, temizlik, atık yönetimi, ulaşım, otopark, peyzaj düzenlenmesi, tanıtım, kiralama, bakım ve onarım gibi hizmetlerin yeknesak ve kesintisiz olarak yürütülmesi; bu sayede yönetsel verimliliğin sağlanması, tüm altyapı ve üstyapıya ilişkin katılımcılara destek sağlanması ile yönetim ve işletme maliyetinin düşürülmesi amaçlanmaktadır. Belirtilen yetkinin, yönetici şirkete, İFM'nin kuruluş ve işletmeye geçiş sürecinde düzen ve istikrar sağlanması amacıyla belirli bir süreliğine verilmiş olması ile belirtilen sürenin sonunda mevcut mülkiyet yapısına uygun olarak yönetsel yapının teşkiline de olanak sağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrası ile katılımcılara katılımcı belgesi verilmesi düzenlenmiştir. Katılımcı belgesi katılımcılar tarafından yürütülecek faaliyetlerine göre farklı tip ve nitelikte düzenlenebilecektir. Katılımcı belgesinin ayırt edici özelliği sayesinde bölgede nitelikli finansal ekosistem ile işgücünün oluşması hedeflenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrası ile katılımcı belgesi verilmesine, katılımcı belgesi muafiyet koşullarına ve düzenlenen katılımcı belgelerinin askıya alınması ve iptaline ilişkin hususlar dahil katılımcı belgesine dair usul ve esaslar ile muafiyetlerin uygulama yönetmeliğinde belirleneceği ifade edilmektedir.

Madde 4- Madde ile İFM’de yer alacak katılımcıların faaliyetlerine ilişkin mevzuatın gerektirdiği kamusal izin, ruhsat ve benzeri onay başvurularının yapılabilmesi ile çalışanlarına ve bu çalışanların bakmakla yükümlü oldukları kişilere dair kamusal izin ve onay başvurularının yapılabilmesi ve bu süreçlerin öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılmasını teminen tek durak büro kurulması hedeflenmektedir. Kurulacak tek durak büronun sevk ve idaresi ile katılımcıların mer’i mevzuat kapsamında tabi oldukları her türlü izin, ruhsat, onay ve benzeri süreçlere ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi amacıyla tek durak büroda yer alacak kamu kurum ve kuruluşlarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

Madde 5- İFM’de katılımcılar tarafından mevduat kabulü, katılım fonu kabulü, nakdi ve gayri nakdi her cins ve surette kredi verme işlemleri, saklama hizmetleri, faktöring ve forfaiting işlemleri, finansal kiralama işlemleri, sigortacılık, portföy işletmeciliği, yatırım danışmanlığı, sermaye piyasalarına dair borçlanma araçlarının ihracı, kitle fonlaması, proje finansmanı gibi ilgili mevzuatın izin verdiği veya yasaklamadığı her türlü finansal faaliyet yürütülebilecektir.

Maddenin ilk fıkrasında, finansal hizmet ihracatı tanımı yapılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrası ile İFM’de katılımcı belgesi olarak faaliyet gösteren finansal kuruluşların, finansal hizmetler kapsamında, finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilmeyecek işlemleri belirtilmiştir.

Madde 6- Maddenin birinci fıkrası ile finansal hizmet ihracatı kapsamında elde edilen kazançların %75’inin kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından indirilmesi düzenlenmektedir. Burada yalnızca finansal hizmet ihracatı kapsamındaki faaliyetlere istisna ve indirim tanınmaktadır. Finansal kurumlar açısından banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) işlem maliyet unsuru olduğundan aracılık maliyetlerini artıran bir kalemdir. Bu nedenle İFM’deki finansal kuruluşların finansal hizmet ihracatı niteliğindeki faaliyetlerine dair işlem maliyetlerini azaltmak ve dünyadaki diğer finans merkezlerinde faaliyet gösteren finansal kurumlar ile rekabet edebilmelerini sağlamak elzemdir. Bu doğrultuda katılımcıların, faaliyet maliyetlerini azaltmak ve rekabetçi olmalarını sağlamak amacıyla, sadece finansal hizmet ihracatı kapsamındaki faaliyetleri ile bu faaliyetler nedeniyle lehe alınan paraların BSMV’den istisna tutulması sağlanmaktadır. Ayrıca katılımcıların finansal faaliyet ihracatı kapsamındaki faaliyetlerinin ve bu kapsamda düzenlenen kâğıtların damga vergisi ve bu kâğıtların kullanıldığı işlemlere özgü harçlardan istisna tutulması sağlanmaktadır. Böylelikle finansal hizmet ihracatına dair işlemlerde maliyet olarak dikkate alınabilecek hususların azaltılması ve finansal hizmet ihracatının teşvik edilerek Türkiye Cumhuriyetinin finansal hizmet ihracatına katkıda bulunmak suretiyle gayri safı milli hasıladaki finansal hizmet oranının artırılması amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrası ile katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM’de istihdam edeceği personelin ücretlerinin belirli bir kısmına yönelik gelir vergisi istisnası getirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece İFM’nin yurt dışından gelecek, alanında katma değer yaratması beklenen nitelikli insan kaynağı için de çekim merkezi olması hedeflenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile İFM’de yer alan taşınmazların kiralanması işlemlerinin her türlü harçtan ve bu işlemler için düzenlenen kâğıtların damga vergisinden istisna tutulması sağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrası ile hazine ve bölgesel yönetim ofisleri vasıtasıyla belirli operasyonel fonksiyonları bazı birimlerini odak haline getirerek sağlayan uluslararası şirketlerden, en az üç ülkede faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezlerinin faaliyetleri açısından da maddede düzenlenen istisna ve muafiyetlerin uygulanması amaçlanmaktadır.

Bu düzenlemelerden yalnızca katılımcılar ile en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri faydalanabilecektir.

Madde 7- Maddenin birinci fıkrası ile İFM’de faaliyette bulunan katılımcıların 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın defter ve belgeleri yabancı para birimiyle tutabilmesine yönelik olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına düzenleme yapma yetkisi verilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile katılımcıların kendi aralarında ve İFM’de gerçekleştirdikleri ve yürüttükleri hizmetlere yönelik tutmakla yükümlü oldukları belgeler ile defterlerin 805 sayılı İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanununun 1 inci ve 3 üncü maddelerinin kapsamı dışında değerlendirileceği düzenlenmiştir. Böylelikle İFM’de faaliyet gösteren katılımcılara, uluslararası kuruluşların ihtiyaç duyduğu yabancı dilde kayıt tutma serbestisi sağlanması amaçlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile ayrıca katılımcı belgesi almış kuruluşların kendi aralarında İFM’de yürüttükleri faaliyetler kapsamında özel hukuka tabi her nevi işlem ve sözleşmelerde, ilgili katılımcıların tabi olduğu mevzuat hükümlerine aykırı olmamak şartıyla, serbestçe hukuk seçimi yapabilecekleri öngörülmektedir.

Bu düzenlemelerden yalnızca katılımcılar ve en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri faydalanabilecektir.

Madde 8- Madde ile İFM’de yer alacak katılımcıların ve en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezlerinin bünyesinde yabancı personel istihdamının 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununda belirtilen istisnai düzenlemeler kapsamında gerçekleştirileceği belirtilmiş ve böylelikle alanında katma değer sağlayacak nitelikli uluslararası insan gücüne erişim kolaylaştırılmıştır.

Bu düzenlemeden yalnızca katılımcılar ile en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri faydalanabilecektir.

Madde 9- Maddenin ilk fıkrası ile İFM’de bulunan taşınmazların, yalnızca projesinde ve yönetim planında belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanılabilmesi düzenlenmekte ve bölgedeki her tür ve ölçekteki mekânsal plan, parselasyon planı, arsa ve arazi düzenlemesi, jeolojik ve jeoteknik etüt, mikro bölgeleme, harita ve kentsel tasarım projeleri yapma veya yaptırma ve onaylama yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Kanununun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan yetkilendirmenin bir uzantısı olarak İFM’de bulunan taşınmazlar hakkında 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna verilmiş olan yetkilerin 20 yıl süre ile yönetici şirket tarafından kullanılması öngörülmektedir. Farklı kullanım alanlarına sahip 3,4 milyon metrekaresel bir yapının bakım onarım, güvenlik, temizlik gibi tüm hizmetlerin eksiksiz ve kesintisiz olarak yürütülmesi, tüm altyapı ve üstyapıya ilişkin katılımcılara tek elden destek sağlanması ve bu suretle yönetim maliyetinin düşürülmesi zorunluluk arz etmektedir. Düzenleme ile mülkiyet hakkının özüne dokunulmadan işletmeye geçiş sürecinde ve sürdürülebilir bir yapıya tam anlamıyla ulaşana dek İFM’de ortaya çıkabilecek tüm ihtiyaçların tek elden ve hızlı bir şekilde karşılanması amaçlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile yönetim planı ve işletme projesinin yönetici şirket tarafından hazırlanarak re'sen tescil ettirilmesi düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile katılımcı belgesinin iptali durumunda kira sözleşmelerinin akıbeti ve tahliye konusu düzenlenmektedir. Buna göre, herhangi bir şekilde katılımcı belgesi iptal edilen kişilerin kira sözleşmeleri kendiliğinden sona erecek olup; kira sözleşmesinin tapuya şerh edilmiş olması durumunda şerh yönetici şirketin talebiyle terkin edilecektir. Madde ile ayrıca Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca tahliyenin gerçekleştirileceği düzenlenmektedir. Bu düzenleme ile İFM'de faaliyetlerine herhangi bir sebeple son veren veya katılımcı belgesi iptal edilen ancak fiili kullanımını sonlandırmayan katılımcıların bu bölgedeki teşvik ve istisnalardan yararlanmalarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile, Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile maddelerde belirtilen hususların Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmeliklerle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Geçici Madde 1- Madde ile İFM'nin faaliyete geçtiği ilk dönemde, taşınmaları teşvik etmek ve İFM'yi küresel ölçekte rekabetçi kılmak amacıyla katılımcı belgesi almış finansal faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından İFM'de gerçekleştirilen finansal hizmet ihracatı niteliğindeki faaliyetlerden 2022 ila 2031 yılları arasında elde edilen kazançlar için kurumlar vergisi indirim oranının %100 olarak uygulanması düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile İFM'de faaliyet gösterecek olan finansal kuruluş niteliğindeki katılımcıların özellikle kuruluş ve izinler yönünden finansal faaliyet harçlarından bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 5 yıl süre ile muafiyetleri düzenlenmektedir.

Geçici Madde 2- Madde ile İFM'de yer alan bazı taşınmazların yönetici şirket adına tescil edilmesi ve bu tescil işlemlerine yönelik işlemlerine birtakım muafiyet ve istisnalar tanınması öngörülmektedir.

Madde 11- Yürürlük maddesidir.

Madde 12- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

13/06/2022

Esas No: 2/4478

Karar No: 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4478 esas numaralı “*İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifi*” Komisyonumuzun 08/06/2022 tarihinde yaptığı 33 üncü birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir, İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 61 Milletvekili tarafından 01/06/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4478 esas numaralı *‘İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifi’* Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 08/06/2022 tarihinde yaptığı 33 üncü birleşiminde 2/4478 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, Gelir İdaresi Başkanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Rekabet Kurumu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Varlık Fonu Yönetimi A.Ş., TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği), TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği), Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği (TÖDEB), Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, YASED (Uluslararası Yatırımcılar Derneği), Borsa İstanbul A.Ş. (BİST), Türkiye Emlak Katılım Bankası ve Ümraniye Belediyesi temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/4478 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/4478 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Ülkemizin finansal rekabet gücünü uluslararası alanda artırmak, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek amacıyla İstanbul Finans Merkezinin önde gelen küresel finans merkezlerinden biri olmasına,

- İstanbul Finans Merkezinin yönetilmesine ve işletilmesine, İstanbul Finans Merkezinde gerçekleştirilen faaliyetlerin ve bu faaliyetlere dair teşvik, indirim, istisna ve muafiyetlerin düzenlenmesine,

- Bankacılık, sermaye piyasaları, sigortacılık, finansal kiralama, faktoring ve benzeri piyasalar altında yer alan menkul kıymetler, türev araçlar, ödeme sistemleri, elektronik para ve benzeri faaliyet, hizmet ve işlemlerin İstanbul Finans Merkezinde finansal faaliyet olarak gerçekleştirilebilmesine,

- Yurt dışında yer alan finans merkezlerine benzer şekilde tek elden yönetim amacını sağlamaya yönelik olarak İstanbul Finans Merkezinin tüm altyapı ve üstyapısının işletilmesi, yönetilmesi ile bölge sınırları içerisinde kalan bağımsız bölümlerin kiraya verilmesi iş ve işlemlerinin 20 yıl süre ile Türkiye Varlık Fonu tarafından bu amaçla kurulan anonim şirket tarafından yürütülmesine,

- Katılımcılara katılımcı belgesi verilmesine, söz konusu belgenin katılımcılar tarafından yürütülecek faaliyetlere göre farklı tip ve nitelikte düzenlenebilmesine,

- İstanbul Finans Merkezinde yer alacak katılımcıların faaliyetlerine ilişkin mevzuatın gerektirdiği kamusal izin, ruhsat ve benzeri onay başvurularının yapılabilmesi ile çalışanlarına ve bu çalışanların bakmakla yükümlü oldukları kişilere dair kamusal izin ve onay başvurularının yapılabilmesi ve bu süreçlerin öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılmasını teminen tek durak büronun kurulmasına,

- Finansal hizmet ihracatı kapsamında elde edilen kazançların %75'inin kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından indirilmesine, söz konusu indirimin 2022 ila 2031 yılları arasında elde edilen kazançlar için %100 olarak uygulanmasına, finansal hizmet ihracatı kapsamındaki faaliyetler ile bu faaliyetler nedeniyle lehe alınan paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisna tutulmasına, katılımcıların finansal faaliyet ihracatı kapsamındaki faaliyetlerinin ve bu kapsamda düzenlenen kâğıtların damga vergisi ve bu kâğıtların kullanıldığı işlemlere özgü harçlardan istisna tutulmasına, İstanbul Finans Merkezinde yer alan taşınmazların kiralanması işlemlerinin her türlü harçtan ve bu işlemler için düzenlenen kâğıtların damga vergisinden istisna tutulmasına,

- Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İstanbul Finans Merkezinde istihdam edeceği personelin ücretlerinin belirli bir kısmına yönelik gelir vergisi istisnası getirilmesine, İstanbul Finans Merkezinin yurt dışından gelecek, alanında katma değer yaratması beklenen nitelikli insan kaynağı için çekim merkezi olmasına,

- İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunan katılımcıların 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın, defter ve belgeleri yabancı para birimiyle tutabilmesine yönelik olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına düzenleme yapma yetkisi verilmesine,

- İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren katılımcılara, kendi aralarında yapacakları iş ve işlemlerde uluslararası kuruluşların ihtiyaç duyduğu yabancı dilde kayıt tutma serbestisi sağlanmasına,

- İstanbul Finans Merkezinde yer alacak katılımcıların ve en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezlerinin bünyesinde yabancı personel istihdamının 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununda belirtilen istisnai düzenlemeler kapsamında gerçekleştirilmesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Uluslararası finans merkezi olabilmenin önemli koşullarından bir tanesinin ülkenin genel makroekonomik durumunun sağlamlığı olduğu, New York ve Londra gibi uzunca bir geçmişe sahip finans merkezleri için özel yasa çıkarılmadığı, söz konusu merkezlerin halihazırda var olan koşullarının uygunluğu nedeniyle uluslararası finans merkezi haline geldiği, düzenleme ile öngörülen modelin uzun dönemli vergi teşvikleri verilmesi açısından Astana veya Dubai gibi merkezlere benzediği,

- İstanbul Finans Merkezinin gayri safi yurt içi hasılaya yapacağı katkı ile verilen vergi teşvikleri nedeniyle oluşacak vergi kaybının hesaplanmasında nasıl bir yöntem izlendiğinin detaylı olarak izah edilmesi gerektiği,

- İstanbul'un finans merkezi olmasıyla ilgili olarak ülkemizdeki çalışmaların 2009 yılında Onuncu Kalkınma Planı kapsamında başladığı, bu çerçevede aynı tarihte Yüksek Planlama Kurulu tarafından İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji Belgesinin yayımlandığı, söz konusu belgelerde ortaya konulan hedeflerin gerçekleşmemiş olması nedeniyle sadece vergi teşvikleri vererek uluslararası sermayenin ülkemize çekilmesinin mümkün olmayacağı,

- Uluslararası yatırımcılar karar alırken ülkedeki güven ve istikrarı dikkate aldığı, yatırım yapılacak ülkedeki ekonomi yönetiminin ve kurumların bağımsızlığının söz konusu karar alıcılar açısından hayati öneme sahip olduğu, uluslararası yatırım kararlarında vergi teşviklerinin karar alma sürecinde ikincil nitelikte olduğu, bu çerçevede uluslararası finans merkezi olma hedefinin yeniden değerlendirilmesi gerektiği,

- İstanbul Finans Merkezinin tüm altyapı ve üstyapısının işletilmesi, yönetilmesi, bağımsız bölümlerin ve alanların kiralanması ile yol, meydan, yeşil alan, park ve benzeri yerlere dair her türlü yönetim faaliyetinin 20 yıl süreyle Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren yönetici şirket tarafından gerçekleştirilmesinin öngörüldüğü, kamuya ait yetkilerle donatılmış özel bir şirketin bu faaliyetleri gerçekleştirmesinin ilgili belediyeler ve diğer kamu kurumları açısından yetki karmaşasına yol açabileceği, diğer taraftan kamusal nitelikteki hizmetlerin özel şirket eliyle görülmesi nedeniyle söz konusu hizmetlerin kamusal denetimin dışında kalmasına neden olabileceği,

- Ülkemizin nitelikli istihdam kaybı yaşadığı bir dönemde uluslararası işgücünün istisnai düzenlemeler çerçevesinde ülkemize çekilmeye çalışılmasının ulusal işgücü politikaları ve stratejisi açısından yeniden değerlendirilmesinin faydalı olacağı,

- İstanbul Finans Merkezinin yönetimine ilişkin yetkilerin bazılarının Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından bazılarının ise Türkiye Varlık Fonu tarafından kullanılacak olmasının yönetimde çift başlılığa yol açabileceği, bu nedenle yetkilerin tek elde toplanmasının daha uygun olacağı, diğer taraftan İstanbul Finans Merkezinde yer alacak katılımcılara katılımcı belgesinin Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi yerine finansal alanda ihtisaslaşmış kamu kurumları tarafından verilmesinin daha uygun olacağı,

- Serbest bölgelerin ülke gümrük sahası dışında kabul edilmesi nedeniyle evrakların yabancı para birimleri itibarıyla tutulabildiği, ancak finans merkezlerinin gümrük alanı dışında sayılma gibi bir niteliği haiz olmadığı, bu sebeple yabancı para birimiyle defter tutabilmelerine yönelik düzenlemenin tekrar değerlendirilmesinin faydalı olacağı,

- Katılımcıların kendi aralarında ve İFM’de yürüttükleri faaliyetler kapsamında düzenlenen hesap ve defterlerin Türkçe dışında başka bir dil ile de tutulabilmesi ve mevzuata aykırı olmaması kaydıyla, katılımcıların kendi aralarında yaptıkları işlem ve sözleşmelerde serbestçe hukuk seçimi yapılabilmesine imkân sağlayan düzenlemelerin uygulamada sorunlara neden olabileceği, çok hukuklu bir sözleşme yapısının benimsenmesi durumunda hukuka uygunluğun denetiminin nasıl yapılacağına ilişkin bir belirsizlik yaşanabileceği, çok hukuklu karmaşık bir yapının aynı zamanda egemenlik sınırlarımızda başka hukuk sistemlerinin uygulanması sonucunu da doğurabileceği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi ile bankalar, sermaye piyasaları kuruluşları, katılım finans şirketleri, finansal yatırım ve portföy yönetim şirketleri ile sigorta şirketlerinin tek bir konumdan hizmet vermelerinin sağlanmasının amaçlandığı,

- İstanbul Finans Merkezi aracılığıyla bankacılık, sigortacılık, yeşil finans, finansal teknolojiler ve katılım finans faaliyetleriyle birlikte uluslararası finansal hizmetler sektörü içinde faaliyet gösteren portföy yönetimi, servet yönetimi, proje finansmanı, fon yönetimi şirketlerinin desteklenmesinin hedeflendiği,

- İstanbul Finans Merkezinde gerçekleştirilecek finansal faaliyetler aracılığıyla finansal hizmetlerin milli gelir içerisindeki payının artmasının öngörüldüğü, bu kapsamda gerçekleştirilecek finansal hizmet ihracatı sayesinde cari açığın azaltılmasına katkı sunulacağı, diğer taraftan finansal serbestliğin artırılması suretiyle sürdürülebilir kalkınmanın sağlanacağı,

- Ülkemizin toplam ihracat gelirleri arasında finansal hizmet ihracatı gelirlerinin gelişmiş ülkelere kıyasla düşük seviyede kaldığı, İstanbul Finans Merkezine yönelik öngörülen düzenlemelerle birlikte finansal hizmet ihracatından elde edilen gelirlerin toplam ihracat gelirleri içindeki payının önemli ölçüde artırılmasının hedeflendiği,

- İstanbul Finans Merkezinin ülke ekonomisine yapacağı katkının dokuz farklı sektördeki gelişmeler dikkate alınarak analiz edildiği, bu kapsamda yapılan hesaplamaların gerçekçi ve tutarlı varsayımlara dayanarak yapıldığı, İstanbul Finans Merkezinde gerçekleştirilecek faaliyetlerle 2036 yılı itibarıyla finansal ihracatımızın 3 kat artmasının beklendiği, önümüzdeki on beş yıl içerisinde İstanbul Finans Merkezindeki finansal faaliyetler neticesinde elde edilecek gelirlerin gayrisafı yurt içi hasılaya 129 milyar dolar tutarında katkı yapacağı, ayrıca 102 bin ilave istihdam imkanının sağlanmasının öngörüldüğü,

- Uluslararası sermayenin ülkemize çekilebilmesi için cazibe merkezi olmanın gerektiği, bunun da yasal düzenleme ile yapılmasının doğru olduğu, bu kapsamda İstanbul'un ekonomik büyüklüğü, ulaşım imkanları ve iş yapma kolaylığı açısından finans merkezi olmaya uygun olduğu,

- Düzenleme ile öngörülen vergi teşviklerinin vergi avantajı meydana getirerek İstanbul Finans Merkezinin küresel rekabet gücünü artıracacağı, ancak Teklif ile sadece vergi teşviklerinin öngörülmediği, bunun yanı sıra yönetici şirket ve tek durak büro aracılığıyla iş yapma kolaylığının artırıldığı, ayrıca yabancı işgücünün de teşvik edilmesiyle beşeri sermayenin niteliğinin artırılmasının hedeflendiği, ayrıca serbestçe hukuk seçimi imkanı aracılığıyla rekabet gücünün artırılacağı,

- Vergi teşviklerinin tüm finansal hizmetler için öngörülmediği, söz konusu teşviklerin sadece finansal hizmet ihracatı kapsamındaki faaliyetlere yönelik olarak verileceği, bu çerçevede finansal hizmet ihracatı kapsamında olmayan faaliyetlere vergi teşvikleri verilmeyeceği,

- Defter ve kayıtların yabancı dilde ve yabancı para birimlerine göre tutulabilmesine yönelik olarak Vergi Usul Kanununda benzer hükümlerin yer aldığı, mevzuatta Serbest Bölgeler Kanunuyla ilgili Maliye Bakanlığına verilen yetkilerin olduğu, benzer bir şekilde İFM'de de bu imkanların sağlanacağı ancak bu kuralların hangi usul ve esaslar çerçevesinde uygulanacağına ilişkin kararın Hazine ve Maliye Bakanlığınca karar verileceği, katılımcıların kendi aralarındaki işlemlerde ise yalnızca özel hukuka ilişkin olarak bir seçim yapma hakkı tanındığı, ceza hukuku ve kamu hukuku bakımından katılımcıların Türk hukuk sistemine tabi olmaya devam edeceğinden egemenlik alanımızda hukuki bir tavizden söz edilemeyeceği,

- Kanun Teklifi ile Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu gibi kurumların yetkileriyle ilgili olarak bir düzenleme yapılmadığı, İstanbul Finans Merkezinde yer alacak katılımcıların Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına tabi olacağı, katılımcı belgelerinin belirli kriterler çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından verileceği, söz konusu kriterlerin de uygulama yönetmeliği çerçevesinde belirleneceği, bu anlamda halihazırda finansal piyasaları düzenleyen kurumların yetkilerine ilişkin bir düzenlemenin öngörülmediği,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin 1 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin 2 nci maddesi; kanun yapım tekniğine uygun olarak bentlerin alfabetik sıraya göre yeniden düzenlenerek redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin 3 üncü maddesi; İstanbul Finans Merkezindeki yönetim faaliyetinin yirmi yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilmesini düzenleyen üçüncü fıkranın geçici nitelikte olması nedeniyle geçici madde olarak düzenlenmesini teminen madde metninden çıkarılması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 4, 5, 6, 7 ve 8

Teklifin 4, 5, 6, 7 ve 8 inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 9

Teklifin 9 uncu maddesi; Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkilerin İstanbul Finans Merkezinde bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılmasını düzenleyen ikinci fıkranın geçici nitelikte olması nedeniyle geçici madde olarak düzenlenmesini teminen madde metninden çıkarılması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 10 ve Geçici Madde 1

Teklifin 10 uncu maddesi ve geçici 1 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2

Teklifin geçici 2 nci maddesi; mülkiyeti Sermaye Piyasası Kuruluna ait ekli (2) sayılı listede belirtilen taşınmaz ile mülkiyeti Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna ait ekli (3) sayılı listede belirtilen taşınmazın, bedelsiz olarak tapuda re'sen yönetici şirket adına tescil edilmesine yönelik düzenlemenin yeniden gözden geçirilmesini teminen madde metninden çıkarılmıştır.

Yeni Madde

Teklifin; İstanbul Finans Merkezindeki yönetim faaliyetinin yirmi yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilmesini düzenleyen 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkilerin İstanbul Finans Merkezinde bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılmasını düzenleyen 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının, geçici nitelikte hükümler olması sebebiyle geçici madde olarak düzenlenmeleri suretiyle Teklife yeni geçici 2 nci madde olarak eklenmiştir.

Madde 11 ve 12

Teklifin yürürlüğe ilişkin 11 inci maddesi ile yürütmeye ilişkin 12 nci maddesi sırasıyla 11 inci ve 12 nci maddeler olarak; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
  - Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
  - Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
  - Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
  - Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
  - Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
  - Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
  - Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
  - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
  - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
  - İzmir Milletvekili Tamer OSMANAĞAOĞLU,
  - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
  - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
  - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
  - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Cevdet Yılmaz</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Abdullah Nejat Koçer</i>
Bingöl	İstanbul	Gaziantep
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Durmuş Yılmaz</i>
İstanbul	Ankara	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Orhan Yegın</i>	<i>Cavit Arı</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
Ankara	Antalya	Aydın
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Necdet İpekyüz</i>	<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Nilgün Ök</i>
Batman	Antalya	Denizli
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye <i>Garı Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Muhammet Naci Cinisli</i> Erzurum (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Erol Katırcıoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Tamer Osmanağaoğlu</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Abdüllatif Şener</i> Konya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Salih Cora</i> Trabzon (Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4478) esas numaralı "İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi" ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Türkiye'nin büyümesinde ve istihdam artışında karşılaşılan en önemli sorunlardan biri finansal piyasaların yeterince gelişmemesidir.

Büyüme ve istihdamın artması ve firmalarımızın ucuz finansmana erişiminin artırılarak maliyetlerinin düşürülmesi ve küresel rekabet gücünün artırılması bakımından Türkiye'nin finansal gelişmişlik düzeyinde sağlanacak iyileşme önem arz etmektedir.

Teklifin konusu olan İstanbul Finans Merkezine de bu açıdan bakmak zorundayız.

İstanbul Finans Merkezi Projesi, 2008 yılının son çeyreğinden itibaren tüm dünyada etkilerini gösteren küresel finans krizi devam etmekteyken yoğun şekilde tartışılmış ve söz konusu krizin Türkiye'deki finans sektörüne olan etkilerini en aza indirecek ve uzun vadede ülkemizde finansal istikrarı sağlayacak yapısal bir reform olarak değerlendirilmiştir.

İFM Stratejisi ve Eylem Planı 2 Ekim 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış olup 2010/11 sayılı İFM'nin idari yapılanması konulu Başbakanlık Genelgesi'nde 3 yılın sonunda yenilenmesi öngörülmüştür². Söz konusu belge, 81 maddelik strateji önceliklerinden ve 71 maddelik eylem planından müteşekkildir. Söz konusu politika belgesi projenin vizyonunu "İstanbul, öncelikle bölgesel, nihai olarak da küresel finans merkezi olacaktır" şeklinde tanımlamıştır.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planı giriş kısmında İstanbul'un küresel bir finans merkezi olmak bakımından mukayeseli üstünlükleri sıralanmış; Türkiye'nin dünyanın önemli ve sayılı finans merkezleri arasındaki yerini yakın vadede alacağı, bölge finansal kaynaklarının toplanması ve yine bu bölgelere yönlendirilmesi konusunda İstanbul'un önemli bir merkez olma potansiyeli bulunması, önümüzdeki 40 yıllık süreç içerisinde Türkiye dünyanın en büyük ilk on ekonomisi içinde yer alacağı, finans sektörünün önümüzdeki dönemde ekonomideki büyümenin itici gücü olacağı, finansal hizmetler sektörünün bütün alanlarında, Türkiye'nin oldukça önemli bir büyüme potansiyeli bulunduğu belirtilmiş, İstanbul'un bölgesel ve küresel

finans merkezi olmasının, ülkemizde istihdamın ve uluslararası fon girişinin artmasına yardımcı olacak ve ekonomik büyümeye kayda değer bir katkı sağlayacağı şeklinde belirtilmiştir.

İFM Stratejisi ve Eylem Planı hazırlık çalışmaları kapsamında yabancı yatırımcılara yönelik yapılan anket sonucunda finansal ürün ve hizmetlerin geliştirilmesine ilişkin olarak ise siyasi istikrarsızlık ve makro ekonomik koşullar ile işlem maliyetleri en önemli engeller olarak değerlendirilmiştir.

Söz konusu engellerin aşılması amacıyla, Strateji ve Eylem Planında, İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi olması için; uluslararası standartlarda işleyen bir hukuk altyapısının oluşturulmasına, finansal ürün ve hizmet çeşitliliğinin artırılmasına, vergi sisteminin basitleştirilmesine ve etkinleştirilmesine, düzenleyici ve denetleyici çerçevenin geliştirilmesine, fiziksel ve teknolojik altyapının güçlendirilmesine, nitelikli insan kaynağı ihtiyacını karşılayacak bir eğitim altyapısının sağlanmasına ve dünya ölçeğinde tanıtım ve izleme yapacak bir organizasyon yapısının oluşturulmasına yönelik öncelik ve eylemler belirlenmiştir. Bu çerçevede, İstanbul'un bir küresel finans merkezi olarak ön plana çıkmasında karşılaşılabilecek fırsat ve zorlukların oldukça gerçekçi şekilde ortaya konulduğunu söylemek mümkündür.

2 Ekim 2009 tarihli Resmi Gazete yayımlanan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi Eylem Planı ve İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji Belgesinin yayımlanmasından söz konusu belgede görevli bulunan kamu kuruluşlarının ortak çabasıyla, bir takım eylem ve işlemler gerçekleştirilmiştir.

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) çalışmaları sırasında "İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı Eylem Planı" hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Bu eylem Planının uygulanmasından da koordinatör olarak Kalkınma Bakanlığı belirlenmiştir.

Ancak 2017 Anayasa değişikliği referandumu ve onu izleyen 2018 Haziran ayı seçimleri sonucunda geçilen Türk tipi Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, bu konuda yapılan koordineli ve aşamalı çalışmaları aksatmıştır.

O tarihten sonra bazı kamu kurumları kapatılıp, bazıları birleştirildiği, kurumsal hafızaların yok edildiği dönemde İstanbul Finans Merkezi ile ilgili olarak yeni bir Strateji Belgesi ve Uygulama Planı hazırlanmamıştır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi bünyesinde , İFM hukuki altyapısının tasarlanması gibi alanlarda stratejik çalışmalar yapılması adına, “İstanbul Finans Merkezi Dairesi” kurulmuştur. 11-12 Haziran 2019 tarihlerinde İFM Projesi kapsamında tüm paydaşlar ile bilgi ve görüş alışverişinde bulunulmuş ve bu görüşmeler neticesinde tüm paydaşları kapsayan bütüncül bir ortak akıl ortaya koymak üzere “İFM Eylem Planı Çalıştayı” gerçekleştirilmesine rağmen güncel herhangi bir strateji belgesi veya uygulama planı dokümanı hazırlanmamıştır.

İşte bu koşullarda Plan ve Bütçe Komisyonunun gündemine “İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi” getirilmektedir.

Literatürde Finans merkezi fon arz ve talebinin karşılaştığı, uluslararası finans merkezi ise uluslar arası fon arz ve talebinin karşılaştığı kent olarak tanımlanmaktadır. Uluslar arası finansal hizmetler pastasından pay alabilmek rekabetçi finans merkezi olmaya bağlı bulunmaktadır.

“İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi”nde Kanunun amacı, Türkiye’nin finansal rekabet gücünü artırmak, finansal piyasalar ve ürün ve hizmetlerin gelişip derinleşmesine katkıda bulunmak, İstanbul Finans Merkezinin (İFM) önde gelen ulusal finans merkezlerinden biri olmasını sağlamak olarak açıklanmaktadır.

İFM’de gösterilecek faaliyetlerin, Türkiye’nin finansal hizmet ihracatına ve ülke ekonomisine önemli ölçüde katkı yapacağı öngörülmektedir.

2036 yılı itibarıyla, İFM’nin Türkiye’nin toplam finansal hizmet ihracatını yaklaşık 3 kat arttıracığı değerlendirilmektedir.

15 yıl içerisinde İFM’nin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya (GSYH) yapacağı toplam katkının ise 129 milyar ABD doları olacağı ve böylelikle Türkiye ekonomisine yıllık ortalama 9 milyar ABD doları katkı sunması beklenmektedir.

İFM ile birlikte ayrıca Türkiye’deki toplam iş gücüne 15 yıl içerisinde 102 bin ek istihdam sağlanması hedeflenmektedir.

Dünyanın dört bir yanındaki büyük finans merkezleri için rekabet edebilirlik ve sıralama değerlendirmeleri yapmak üzere hazırlanan ve sonucusu (GFCI 31) Mart 2022’de açıklanan GFCI sıralamasına göre İstanbul, Eylül 2021 sıralamasında 119

merkez arasında 61'inci iken bu yıl Mart sıralamasında 64'üncü sıraya düşmüştür.2014 yılında yapılan sıralamada ise İstanbul 48'inci sırada bulunuyordu.

Dünya'da finansal gelişmişlik endekslerinde öne çıkan ülkelerin hepsi, ABD Doları, Euro, İsviçre Frangı, Japon Yeni gibi güçlü para birimlerine sahiptir. Bu nedenle halen oldukça yüksek enflasyon ve kur riski taşıyan Türk Lirasının İstanbul'un küresel finans merkezi olmasını zorlaştırdığını kabul etmek gerekir.

Yapılan araştırmalarda dünyanın en önemli 10 finans merkezi sırasıyla Londra, New York, Singapur, Hong Kong, Zürih, Cenevre, Tokyo, Chicago, Frankfurt ve Sidney olarak belirlenmiştir.

İstanbul'un Finans merkezi haline gelebilmesi için yasadan önce, Türkiye'nin hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, insan hakları, yolsuzluklarla mücadele gibi konularda çağdaş ülkelere yaklaşması gerekmektedir.

Tek adam rejiminin siyasi ve ekonomi politikalarıyla ilgili karar ve uygulamaları İstanbul'un finans merkezi olmasının önündeki en önemli engel niteliğindedir.

Gezi eylemlerine katılan yurttaşlarına hakaret eden bir Cumhurbaşkanı'nın ülkesine Finans Merkezi yasası çıkarıldı diye yabancı sermaye gelir mi?

Finans merkezi olmak güven ve istikrar gerektirir. Uluslararası finans merkezi olma her şeyden önce getirilerini maksimize etmek isteyen uluslararası finansal yatırımcıların ve fon gereksinimlerini en etkin bir şekilde karşılamak isteyen uluslararası fon kullanıcılarının ilgili finans merkezinin hizmetlerinden yararlanmayı tercih etmesine bağlıdır.

-İç politikada **faizle ilgili olarak Nas kavramına sığınılan ancak acil kaynak sıkıntısı nedeniyle son çare olarak Finans Merkezini bir an önce harekete geçirmek isteyen, Finans Merkezi-faiz- Nas üçgeni dolayısıyla yaman bir çelişki yaşayan siyasi erkin yönetiminde olduğu,**

-Türk lirasının değerini koruyamayan bir ekonomi yönetiminin var olduğu,

-Merkez Bankasının özerk olmadığı,

-Faizin baskılandığı, başarısız bir operasyonla döviz baskılamak amacıyla arka kapıdan 128 Milyar Dolarlık Merkez Bankası rezervinin satılarak, döviz rezervleri eritilen,

-İstatistikten sorumlu kamu kuruluşunun ekonomi ile ilgili rakamları makyajladığı,

-Hiper enflasyon koşullarının yaşandığı,

-Anayasa Mahkemesi Kararlarının uygulanmadığı, FATF kriterlerine göre Gri listeye alınan

-Hukukun Üstünlüğü Endeksinde 139 ülke arasından sondan 23. olan,

-İş ve yaşam koşulları nedeniyle gençlerinin göç ettiği

bir ülkeye Finans Merkezi yasası çıkarıldı diye yabancı sermaye gelir mi?

Ulusal parasının günde % 1-2 değer kaybettiği, ulusal parasının bir önceki yılın aynı dönemine göre % 100 değersizleştiği bir ülkede finans merkezi kurulması sorunları çözmez.

CDS puanının 700'leri aştığı bir ülkede sadece Finans Merkezi kurmak sorunları halının altına süpürmek ile eş anlamlıdır.

Uluslararası finans merkezi olmak basit bazı arsa ve bina yatırımlarının yapılması ile sınırlı değildir. Olayın ekonomik ve politik istikrar, toplumsal yaşamın dengeli olması, hukuksal düzenlemelerin finans merkezi olan kentte yaşamlarını sürdüren finansçı ve destek hizmetlerde çalışan profesyonellerin mesleki ve yaşamsal gereksinimlerini karşılayabilir düzeyde yeterli olması gerekliliği gibi başka boyutları da vardır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, SPK, BDDK, Ziraat Bankası, Vakıfbank gibi kamu bankalarının zoraki olarak İstanbul'a taşınması ile İstanbul Finans Merkezi kurulamaz.

Bu düzenlemeden de anlaşılmaktadır ki iktidar ekonomideki döviz krizini, tıpkı varlık barışında da olduğu gibi "gelsin de nasıl gelirse gelsin" mantığıyla aşmayı düşünmektedir. Yüksek vergi teşviği, ulusal mevzuattan muaf tutulma gibi ülke egemenliğini tehdit eden ve bir anlamda küresel zenginleşmeye katkı sunmak amacını taşıyan bu teklifi seçim öncesi kaynak ihtiyacını gidermek için kullanma amacındadır.

Ülkedeki mevcut yabancı sermayeyi dahi elinde tutamayan iktidar vergi avantajı sağlayarak yabancı sermayenin geleceğinin hayalini kurmaktadır.

Nas-faiz dilemmasına sıkışan bu iktidar döneminde, Bankacılık sektörü 2021 yılı karı 92.8 milyar TL. civarında gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün 2022 ilk dört aylık karı 98.2 milyar TL. iken 20,7 milyar düzeyinde gerçekleşen geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 375'lik müthiş bir artışa denk geliyor.

Bu karlar sadece Faize karşı olduğunu söyleyen bir iktidar döneminde gerçekleşmektedir.

İlk 3 ayda, ekonomik büyüme açısından en büyük sıçramayı yüzde 24,2 artışla finans sektörünün sağladığını da gösteriyor. Ancak bütün bunlar İstanbul Finans Merkezinin oluşumu için yetersizdir.

Finansal akımların belirli sınırların dışına taşarak global düzeyde olmaya başlaması ile gelişen global finansal hizmetler pastasından Türkiye'nin de yeterli pay alabilmesi tarihsel olarak en çok tanınan ve Türkiye'nin en büyük kenti ve halihazırda ulusal düzeyde finans merkezi olan İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi olarak yeniden yapılandırılmasına bağlı bulunmaktadır.

Uluslararası finans merkezi olmak her şeyden önce küresel dünyanın istikrarlı bir üyesi olmaya, global gelişmelerle aynı düzeyde ve doğrultuda gelişme göstermeye, iç ve dış kamuoyunun güvenine, vatandaşların ve Türkiye'de çalışan, yaşayan Türkiye'de bulunan insanların mutlu olmalarına ve Türkiye'de yaşamaktan ve çalışmaktan memnun, huzurlu ve mutlu olmalarına bağlıdır.

1-Yasa teklifinin değerlendirilmesi:

Yaklaşık kırk yedi aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

Türkiye'nin finansal rekabet gücünü artırmak, finansal piyasalar ve ürün ve hizmetlerin gelişip derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek, bu sayede İstanbul Finans Merkezinin (İFM) önde gelen ulusal finans merkezlerinden biri olmasını sağlamak amacıyla hazırlandığı

ifade edilen “İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi”, geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan ancak yaklaşık kırk yedi aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosunun özellikleri taşıyan bir kanun teklifi konumunda bulunmaktadır.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık kırk yedi aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 61 milletvekili arkadaşı tarafından hazırlanan (2/4478) esas numaralı “İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi”nin T.B.M.M.’ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında

gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

İstanbul Finans Merkezi (İFM), Ümraniye İlçesinde kurulmaktadır. Merkezin kurulduğu yerin sınırları değiştirilerek, Ataşehir'den ayrılıp Ümraniye'ye bağlanmıştır.

Kanun teklifine ekli krokide belirlenen bir alana ilişkin yönetim, imar ve hukuk gibi konularda uygulanacak rejimi belirleniyor. Merkezin, Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak özel hukuk hükümlerine tabi yönetici şirket tarafından kanun kapsamında verilen görev ve yetkileri kullanacağı öngörülmüştür. Bu yetkiler: bağımsız alan ve bölümlerin kiralanması, umumi hizmetlere ayrılmış yol, meydan, yeşil alan, park ve benzeri yerlere dair yönetim faaliyetlerini kapsamakta olup, 20 yıl boyunca yönetici şirket tekelinde olacaktır.

Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, sevk ve idare merkezi olarak öngörülmüştür. Bir yandan, Merkezdeki birçok iş ve işlem, harçlar dahil birçok vergiden muaf tutulmuştur. Müesseselerde mecburi Türkçe kullanımına tabi olmama, sözleşmelerde hukuk seçimi serbestisi ve yabancı uyruklu istihdamı konusunda istisnai değerlendirilme gibi Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve yürürlükteki ulusal hukuk düzeni bakımından sorunlu çok sayıda ayrıcalıklar ve ayırık durumlar tanınmıştır.

Öte yandan, **İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) yetki alanında bulunması gereken parselasyon, kentsel tasarım projeleri gibi işlemleri yaptırma ve onaylama yetkisi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na verilmiştir.** Merkez alanı içerisindeki BDDK ve SPK mülklerinin tapu kaydının kurulacak özel şirkete geçirilmesi önerilmiştir. Kanun önerisi ile, bir tür "inşaat ve finans merkezi" karışımı niteliğinde ve Türkiye Cumhuriyeti hukuk düzeni ile bağdaşması zor özerk bir yapı oluşturulmuştur.

Yasa tekniği açısından; içerik ve biçimsel yönden sorunludur. İçerik olarak, birçok madde, bir yasa maddesinin öngörülebilir ve anlaşılabilir olma bakımından taşıması gereken özelliklerden yoksundur. Madde 3 bent 4 ve 5, bu açıdan tipik örnek olarak verilebilir.

"Mali serbest bölge" kurma amacını taşıyan ve Türkiye Cumhuriyeti hukuk düzeni bakımından çok sorunlu olan İFM yasa önerisinin **"yasa etki analizi"** bulunmaması, ciddi bir eksiklikler

Kanun Teklifinin bütünüün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeyen komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Bir sonraki bölümde açıklanacağı gibi kanun teklifinde bulunan bazı maddeler yürürlükte bulunan anayasanın bazı maddeleri açısından sorun taşımaktadır.

Ayrıca kanun teklifinin ilk şeklinde bulunan ve bu merkezde inşa edilen B.D.D.K. ve S.P.K'ya ait taşınmazların yönetici şirket adına tescil edilmesi ile ilgili olan yürürlükteki anayasanın “hukuk devletini” düzenleyen 2. maddesine, mülkiyet hakkı güvencelerini düzenleyen 35. maddesine, özelleştirme (md.47) kurallarını düzenleyen 47. maddesine aykırı bulunan Geçici 2 madde hükmünün¹ muhalefet milletvekillerinin uyarısı üzerine verilen bir önerge ile teklif metninden çıkartılması bu konudaki eleştirilerimizin haklılığını kanıtlamaktadır.

Geçici 2 madde verilen önerge ile bir başka içerikle düzenlenmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 61 milletvekili arkadaşı tarafından hazırlanan söz konusu kanun teklifi 01.06.2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 02.06.2022 günü saat 11.00'da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe

---

¹ Geçici madde 2- (1)Mülkiyeti Sermaye Piyasası Kuruluna ait ekli (2) sayılı listede belirtilen taşınmaz ile mülkiyeti Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna ait ekli (3) sayılı listede belirtilen taşınmaz, bedelsiz olarak tapuda re'sen yönetici şirket adına tescil edilir. Yönetici şirket adına tescil edilen taşınmazlar üzerindeki muhdesatm da bedelsiz ve hak sahiplerinin onayı aranmaksızın terkinin gerçekleştirilir ve beyanlar hanesinde aidiyeti yönetici şirket adına olacak şekilde kaydedilir. Bu fıkra kapsamında yapılacak devir ve işlemler veraset ve intikal vergisinden, harçtan, döner sermaye bedellerinden ve düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

Komisyonu Başkanlığının 02.06.2022 tarih ve 13922241-130.02-1025508 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 08.06.2022 günü saat 11.00'da başlayan toplantısında yaklaşık 8 saatlik aralıksız bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifi düzenleyici etki analizi yapılmadan T.B.M.M'ne sunulmuş, kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

5018 sayılı Kanununun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Türk ekonomisi ve finans sektörü açısından kalıcı etkilere de sahip olan ve Türkiye'nin uluslararası finansal piyasalarda rekabet gücünü etkileyecek olan bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınmamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Yürürlük ve yürütme dahil 12 madde ve 2 geçici maddeden oluşan yasa teklifinde yer alan maddeler Hazine ve Maliye Bakanlığını, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını, Ticaret Bakanlığını, Adalet Bakanlığını, İçişleri Bakanlığını, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve ilgili ilçe belediye Başkanlığını, Gelir İdaresi Başkanlığını, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme

Kurumunu, Sermaye Piyasası Kurumu Başkanlığını, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisini, Türkiye Varlık Fonunu ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularla da ilgili olan aynı zamanda Türk ekonomisi ve finans sektörü açısından kalıcı etkilere de sahip olan söz konusu kanun teklifinin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe Komisyonunda alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, yasaların Meclis İhtisas Komisyonunun 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış.(veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin bazıları ile ilgili olarak tam ve kapsamlı bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

İstanbul'da Türkiye'nin finansal rekabet gücünü artırmak, finansal piyasalar ve ürün ve hizmetlerin derinleştirilmesine, firmalarımızın ucuz finansmana erişimini kolaylaştırmak, ülke ekonomisinin reel olarak büyümesine, kaliteli istihdam artışına katkıda bulunmak amacıyla; İstanbul'da, dünyada benzeri iyi örneklerinde olduğu gibi yasal zemini ve kurumsal çerçevesi sağlam bir şekilde oluşturulmuş, yönetim ve denetimi şeffaf bir Finans Merkezinin kurulmasını desteklemekteyiz.

Ancak, yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuz kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

2-Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

Yürürlük ve yürütme dahil 12 madde ve 2 geçici maddeden oluşan asa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

2.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 1. maddesi, kanunun amaç ve kapsamını belirlemektedir.

Söz konusu maddede Kanunun amacı, Türkiye'nin finansal rekabet gücünü artırmak, finansal piyasalar ve ürün ve hizmetlerin gelişip derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek,

bu sayede İstanbul Finans Merkezinin (İFM) önde gelen ulusal finans merkezlerinden biri olmasını sağlamak olarak açıklanmaktadır.

İstanbul Finans Merkezinde mevduat ve katılım fonu toplama, nakdi ve gayri nakdi kredi verme, saklama hizmetleri, faktöring, forfaiting, finansal kiralama işlemleri, sigortacılık, portföy işletmeciliği, yatırım danışmanlığı, sermaye piyasası borçlanma araçlarının ihracı, kitle fonlaması, proje finansmanı gibi ilgili mevzuatın izin verdiği veya yasaklamadığı her türlü finansal faaliyet yürütülecektir.

Kanunun aynı zamanda İstanbul Finans Merkezi alanını, İstanbul Finans Merkezinin yönetilmesine ve işletilmesine dair hükümleri, İstanbul Finans Merkezinde gerçekleştirilen faaliyetleri ve bu faaliyetlere dair teşvik, indirim, istisna ve muafiyetleri düzenlediği de bu maddede belirtilmektedir.

2.2 Teklifin 2. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 2. maddesinde bazı tanımlara ve kısaltmalara yer verilmektedir.

Ancak söz konusu maddede “katılımcı belgesi” ve “yönetici şirket” tanımları dikkat çekmektedir.

Maddenin 1. fıkrasının e bendinde yer alan tanımlamaya göre;

“Katılımcı belgesi: Katılımcıya ofis alanında yer alan ilgili bağımsız bölüm ve ortak alanlardan yararlanma imkanı veren; düzenlenmesine, askıya alınmasına ve iptal edilmesine ilişkin usul ve esasların uygulama yönetmeliğinde belirlendiği belgeyi”

İfade etmektedir.

Yine teklifin 3. maddesinde bu belgenin Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından verileceği hükmü yer almaktadır.

Maddenin 1 fıkrasının g bendinde yer alan tanımlamaya göre;

“Yönetici şirket: Bu Kanun kapsamında verilen görev ve yetkileri kullanmak üzere Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirketi”

ifade etmektedir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında adı kanun teklifi maddesinde yer almamasına rağmen adı geçen şirketin Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan TVF İFM Gayrimenkul İnşaat ve Yönetim A.Ş. olduğu anlaşılmıştır.

Bu şirketin özgeçmiş ile ilgili bilgiler ise aşağıda özetlenmektedir.

7 Ekim 2016 tarih ve 2016/9429 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 4'üncü maddesinde belirtilen faaliyet konusu kapsamında Türkiye Varlık Fonuna bağlı olarak 2017 yılında "TVF Kobi Finansman Fonu" unvanlı alt fonun kurulması kararı alınmış, TVF Kobi Finansman Fonu'nun unvanı, 24 Eylül 2019 tarihinde tescil edilen Yönetim Kurulu Kararı ile TVF İstanbul Finans Merkezi Gayrimenkul Yatırım Alt Fonu (TVF İFM Alt Fonu) olarak değiştirilmiştir.

2019 yılında TVF İFM Alt Fonu, İstanbul Finans Merkezi Projesine yatırım yapmıştır.1,3 milyon metrekarelik kullanılabilir alanı olan İstanbul Finans Merkezi Projesinin yaklaşık 465 bin metrekarelik kısmı proje, hafriyat, arsa bedelleri ve tamamlanan inşaat maliyetleri dahil olmak üzere 1,67 milyar TL karşılığında Eylül 2019'da devralınmıştır.

TVF İFM Gayrimenkul İnşaat ve Yönetim AŞ, Türkiye Varlık Fonu'nun 19 Eylül 2019 tarihli ve 2019/14 sayılı Yönetim Kurulu Kararı'na istinaden 21 Mayıs 2020 tarihinde her türlü inşaat projesi yapmak veya yaptırmak, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi'nin yönetimi ve işletmesini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur.

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla TVF İFM Gayrimenkul Yatırım Alt Fonu'na ait olan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi projesine dair yapılmakta olan yatırımlar, Türkiye Varlık Fonu'na ödenecek ilişkili taraflar borçları ve diğer ticari borçlar 2020 yılı içerisinde TVF İFM Yönetim AŞ'ye devrolmuştur. Ayrıca 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla İstanbul Uluslararası Finans Merkezi projesine ilişkin Türkiye Varlık Fonu'na ait olan arsalar da aynı tarih itibarıyla şirkete devrolmuştur.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında adı geçen şirketin adının neden açıkça madde metninde yer almadığı, adı geçen şirketin sermayesinin yüzde yüz Türkiye Varlık Fonuna ait olmasına karşın bu hususa neden madde metninde yer verilmediği, bu şirketin yabancılara satışının mümkün olup olmadığı, söz konusu şirketin özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet göstermesine karşın söz konusu İFM alanında bazı kamu otoriteleri tarafından kullanılacak yetkilerin adı geçen şirkete devredilmesinin sakıncaları olup olmayacağı konusundaki sorularımıza tatminkar yanıt verilmemiştir.

İlgili bölgede rayiç metrekare arsa birim fiyatlarının 1500 dolar civarında olduğu dikkate alındığında İFM alanında bulunan ve 3 milyon dört yüzbin metrekarelik bir

gayrimenkul alanının kiralanmasından da sorumlu olan söz konusu şirketin sadece kiralama faaliyeti dolayısıyla devasa bir kaynağa ulaşması muhtemel gözükmektedir.

Bu şirketin hali hazırda sermayesinin 211.751.000 TL olduğu ifade edilmiştir.

Komisyonunda yapılan açıklamalarda; SPK lisanslı firmalara yaptırılan değerlendirme sonucunda Türkiye Varlık Fonu uhdesindeki bu projenin değerinin 3.6. Milyar TL olduğu, 31.12.2021 itibarıyla yapılan değerlemede bu miktarın 19 Milyar TL.'ye ulaştığı, proje tamamlanırsa değerinin 23 Milyar TL.'ye ulaşacağı ifade edilmiş olmasına karşın, projenin 20212 ilan edilen maliyetinin 4.5 Milyar TL. olarak açıklanıp, daha sonra projedeki inşaatların birkaç kez neden tasfiye edildiği, bazı firmaların yapılan ödemelerle kurtarılmış olduğu hususuna ve bilahare projenin inşaatlarının iktidara yakın firmalara hangi ölçütler kullanılarak yeniden ihale edilmesine hiç değinilmemiştir.

Söz konusu şirket tamamen kamu kaynağı kullanmasına ve ileride daha fazla kamu kaynağı kullanacak olmasına rağmen Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 6 ve 8. maddesinde yer alan hüküm gereği Sayıştay Denetimine tabi değildir.

1.12.2020 tarihi itibarıyla sadece 14 kişi çalıştıran ancak şimdi 3 milyon dört yüzbin metrekarelik bir alanın yönetiminden sorumlu olacak söz konusu şirkete eleman temininin de hangi usullerde yapılacağı konusundaki sorularımız da yanıtız kalmıştır.

Türkiye Varlık Fonu ile ilgili 2019 Denetim Raporlarında bu şirkete devr olunan ve bir önceki yılki Bağımsız Denetim Raporlarında 31.12.2019 tarihi itibarıyla TVF İFM Alt Fonuna ait Toplam Varlık ve Toplam Yükümlülük rakamı olan 1.905.21.573 TL.'nin bu yıl düzenlenen Türkiye Varlık Fonu ile ilgili 2020 yılına ait Denetim Raporunda 2019 yılı için 3.742.202.573 TL. olarak revize edilmesinin nedeni anlaşılamadığı ve durumun nereden kaynaklandığı yönündeki sorularımız da yanıtlanmamıştır.

Yönetici şirket, "Bu Kanun kapsamında erilen görev ve yetkileri kullanmak üzere Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirket" olarak tanımlanmakla birlikte, şirket statüsüne sahip olan TVF'nin bu yetkisi, özel hukuk tüzel kişiliği olarak hukuki statüsü ile bağdaşıp bağdaşmadığı noktası bakımından tartışmalıdır.

2.3 Teklifin 3. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin “Alan ve katılımcı belgesi” başlıklı bu maddesinde İstanbul Finans Merkezinin sınırları kanuna eklenen koordinat ve krokilerle belirlenmektedir.

Gereğe göre Finans Merkezi 3,4 milyon metrekare üzerine kurulu bulunmaktadır. Projede 1,5 milyon metrekare kiralanabilir alanı bulunuyor ve projenin yüzde 50’si Türkiye Varlık Fonuna aittir.

Ayrıca, merkez içerisinde yer alacak finansal faaliyet dışındaki alanlarda faaliyet gösterecek işletmeler, bu kanunla sağlanan vergi ve teşviklerden yararlanamayacaktır.

Ofis alanında faaliyet gösterecek katılımcılara Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından katılımcı belgesi verilecektir.

Ofis alanında faaliyet göstermek üzere” katılımcılara Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından katılımcı belgesi verilmesi öngörülmekle birlikte, “ofis alanı” ile İFM “alanı”nın mı kastedildiği belli değildir. Bu itibarla, bent 3, hukuk devleti gerekleri (Any., md.2) açısından sorunludur.

Bu aşamada Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisinin kuruluş ve işleyişi ile ilgili bazı hususların hatırlatılmasında yarar gözükmektedir.

Cumhurbaşkanlığı finans Ofisi 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 525 ve müteakip maddelerine göre kurulmuştur .Finans Ofisinin görevleri anılan kararnamenin 527/C maddesinde yer almaktadır.

(1) Finans Ofisinin görevleri şunlardır:

- a) Ulusal ve uluslararası bankacılık ve finans sektörünü izlemek ve analizler yaparak raporlamak.
- b) Türkiye'nin finans piyasaları içindeki konumunu raporlamak.
- c) Finansal kaynakların çeşitlendirilmesi ve uluslararası fonların Türkiye'ye gelmesini sağlayıcı çalışmalar yapmak.
- ç) İstanbul Finans Merkezi projesini yürütmek ve gelişmeleri takip etmek.
- d) Cumhurbaşkanınca verilen diğer görevleri yapmak.”

Bu ofiste; Finansal Stratejiler ve Analiz Dairesi Başkanlığı, Katılım Finans Dairesi Başkanlığı, İstanbul Finans Merkezi Dairesi Başkanlığı, Yurtdışı Faaliyetler Dairesi

Başkanlığı, Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı adı altında Daire Başkanlıkları bulunmaktadır.

Bu ofiste çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri Cumhurbaşkanınca tespit edilecektir.

Bu ofisin bütçesi genel bütçeden Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulacak ödenek ve Ofis tarafından ücret karşılığı sağlanabilecek çeşitli hizmetler karşılığında elde edilecek gelirler, Gerçek ve tüzel kişilerden sağlanan yardım ve bağışlardan oluşacaktır.

Ofis bütçelerinin gelir, gider ve muhasebesine ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecektir.

Bu Ofis bütçesi Sayıştay ve TBMM'nin denetimi dışındadır.

Söz konusu belgenin devletin bunca kuruluşu varken (BDDK,SPK, Siğorta Denetleme Kurumu, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası vb) bu Ofis tarafından verilmesinin nedeni anlaşılamaktadır.

Maddenin Komisyonda görüşülmesi sırasında bu konuda yönelttiğimiz sorulara cevap alınamamıştır.

Bu Ofisin katılımcı belgesini verirken ücret alıp almayacağı, Bu ücretin nasıl saptanacağı, bu miktara kimin karar vereceği, bu ücretin kanuni bir dayanağının olup olmadığı, bunun için bir yasal düzenlemenin gerekli olup olmadığı,katılım belgesi karşılığında alınacak ücretin Ofisin kendi gelir hesaplarına mı yoksa Merkezi Bütçenin B işaretli Cetveline mi gelir yazılacağı, Cumhurbaşkanlığındaki Finans Ofisinin bu görevi üstlenecek yeterlilik ve kapasite olup olmadığı, bu Ofiste kaç kişinin istahdam edildiği, bunların KPSS yoluyla mı yoksa özel mülakatla mı göreve başlatıldıkları, bunların ünvanların ne olduğu vb. sorularımız da yanıtlanmamıştır.

Cumhurbaşkanlığındaki bu ofisler devlette paralel örgütlenmelerdir. Faaliyetten asıl olarak sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşunun işine karışmakta, uygulamayı yönlendirmeye çalışmaktadırlar.

Maddenin 3 fıkrasında yer alan düzenleme ile, “Ofis alanında faaliyet göstermek üzere” katılımcılara Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından katılımcı belgesi verilmesi öngörülmekle birlikte, “ofis alanı” ile İFM “alanı”nın mı kastedildiği belli

değildir. Bu itibarla, bu düzenleme 3, hukuk devleti gerekleri (Any., md.2) açısından sorunlu bulunmaktadır.

Maddenin 4. fıkrası ile, çok geniş bir yönetmelikle düzenleme alanı öngörülmeyle birlikte, yönetmeliği çıkaracak makam belirtilmiş değildir. Bununla birlikte, 4. Fıkranın yazılış tarzından yönetmeliğin Cumhurbaşkan tarafından çıkarılacağı tahmin edilebilir olsa da, bu yazım tarzı, yasa tekniğine uygun olmayıp, hukuk devleti gerekleri (Anayasa madde 2) açısından sorunludur.

Kaldı ki, yönetmelik düzenlemesi ile ilgili makama tanınan çok geniş ve kapsamlı yetki, keyfi kullanıma ve finans çevreleri arasında ayrımcılık yaratmaya elverişli olup, Anayasa madde 10 (eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı) ve 48 (özel girişim özgürlüğü) açısından sorunludur.

Bu itibarla İFM, adına karşın, **Cumhurbaşkanlığı Finans Merkezi** görünümüyle bir tür Cumhurbaşkanlığına doğrudan bağlı, ama yer olarak İstanbul'da faaliyet gösteren finans merkezi olup, hukuki statü ve nitelik olarak Anayasa düzleminde bir hukuki kategori olarak nitelenmesi zordur.

2.4 Teklifin 4. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin " Tek Durak Büro" başlıklı bu maddesiyle, Merkezde faaliyette bulunacak katılımcıları, faaliyetlerine ilişkin, izin, ruhsat, lisans ve benzeri onay başvuruları, çalışanlarla ilgili işlemler için kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimlerinden oluşan bir tek durak büro oluşturulacaktır.

Büroda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Hazine ve Maliye, İçişleri ve Ticaret Bakanlıklarının veya bunlara bağlı birimlerin ve ilgili ilçe belediyesinin temsilcileri yer alacaktır.

Buradaki düzenlemede,, belediye temsilcilerinin yer alması için "bakanlıklarca gerekli görülme" koşulunun geçerli olup olmadığı hususunda bir belirsizlik vardır.

Söz konusu merkezle ilgili olarak yapılması gerekli bazı işlemlerle yetkili ve sorumlu olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi ismine madde metninde yer verilmemesinin nedeni anlaşılamamıştır, Bu konudaki sorularımız da yanıtsız kalmıştır.

Maddenin 3. Fıkrası hükmüne göre; İFM'de gerçekleştirilecek iş ve işlemlerin tek elden takibini yapmak ve tek durak büroda yer alan kamu kurum ve kuruluşları

arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla tek durak büro, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından sevk ve idare edilecektir. İhtiyaç duyulması halinde farklı bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları da tek durak büroya dâhil edilebilecektir. Tek durak büronun işleyişine dair usul ve esaslar uygulama yönetmeliğinde düzenlenecektir.

Söz konusu büronun yönetiminin , devletin bu konuda görevli ve deneyimli çok çok sayıda kuruluşu olmasına karşın; taşra teşkilatı olmayan Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisine bırakılmasının nedeni de anlaşılammamaktadır.

3. fıkradaki düzenlemede tek durak büronun işleyişine dair usul ve esaslar uygulama yönetmeliği ile düzenlenir” denilmektedir. Ancak, yönetmeliği hangi birimin çıkaracağı belli değildir. Oysa, Anayasa madde 124, yönetmeliği çıkarmaya yetkili kurum ve kuruluşları üç kalemde saymaktadır.² Bununla birlikte, yönetmelik makamının belirlenmemiş olması, Anayasa madde 124’e aykırılık oluşturmaktadır.

2.5 Teklifin 5. maddesinin değerlendirilmesi:

Bu maddeyle, “finansal hizmet ihracatının” tanımı yapılıyor. Buna göre İFM’de finansal faaliyet gösteren kuruluşların yurt dışında yerleşik kişilere sundukları finansal hizmetler, hizmetten nihai olarak yurt dışında faydalanılması koşuluyla, **finansal hizmet ihracatı olarak** değerlendirileceği konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Katılımcıların, kendi ad ve hesaplarına yaptıkları türev işlemler, kendi portföyleri için varlık alım-satımları, yurt içindeki yerleşiklerin tasarruflarını yurt dışına transferleri finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilmeyecektir.

2.6 Teklifin 6. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi ile katılımcılara finansal hizmet ihracatı kapsamında; %75 kurumlar vergisi istisnası, banka ve sigorta muameleleri vergisi istisnası ile damga

---

² Yönetmelikler Madde 124 – Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.
Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir

vergesi ve harç istisnası sağlanmaktadır. Katılımcıların yurtdışında çalışma deneyimi olan personeline ise kısmi gelir vergisi istisnası getirilmektedir.

Maddenin birinci fıkrası ile finansal hizmet ihracatı kapsamında elde edilen kazançların %75'inin kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından (beyanname üzerinde) indirilmesi düzenlenmektedir. Burada yalnızca finansal hizmet ihracatı kapsamındaki faaliyetlere istisna ve indirim tanınmaktadır.

(Hizmet ihracatına ilişkin düzenlemeler KDV Kanununda yer almaktadır. Temelde “yurt dışındaki müşteriler için yapılan hizmetleri” kapsamaktadır. Yurt dışındaki müşteri tabiri; ikametgahı, işyeri, kanuni ve iş merkezi yurt dışında olan alıcılar ile yurt içinde bulunan bir firmanın yurt dışında kendi adına müstakilen faaliyet gösteren şubelerini ifade eder. Bir hizmetin yurt dışındaki müşteriler için yapılan hizmet sayılabilmesi için; hizmetler yurt dışındaki bir müşteri için yapılmış olmalı ve hizmetten yurt dışında faydalanılmalıdır)

Katılımcıların, faaliyet maliyetlerini azaltmak ve rekabetçi olmalarını sağlamak amacıyla, sadece finansal hizmet ihracatı kapsamındaki faaliyetleri ile bu faaliyetler nedeniyle lehe alınan paralar BSMV'den istisna tutulmaktadır. *(Banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) bankalar ile sigorta şirketlerinin faaliyetleri sırasında hesaplanan bir işlem vergisidir. KDV mükellefi olmayan bankalar ve sigorta şirketleri bakımından KDV'nin alternatifidir.)*

Ayrıca katılımcıların finansal faaliyet ihracatı kapsamındaki faaliyetleri ve bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar, damga vergisi ve bu kâğıtların kullanıldığı işlemlere özgü harçlardan istisna tutulmaktadır.

Bu fıkrada yer alan düzenleme tarzı, eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı (md.10) ile çalışma ve özel girişim özgürlükleri (md.48) bakımından anayasal düzlemde sorunludur.

Maddenin ikinci fıkrası ile katılımcıların İFM'de istihdam edeceği personelin ücretlerinin belirli bir kısmına yönelik gelir vergisi istisnası getirilmektedir. (Yurt dışında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde %60; en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde ise %80 oranında. Bu istisna, İFM'de çalışmaya başlamadan önceki son üç yılda Türkiye'de çalışmamış olan personelin için geçerlidir.)

Muafiyet öngören söz konusu düzenleme, Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini öngören 10. maddesini ihlal ettiği gibi Anayasa'nın madde 73'. addesinde

öngörülen “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.” hükmüne aykırı görülmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile İFM’de yer alan taşınmazların kiralanması işlemleri her türlü harçtan ve bu işlemler için düzenlenen kağıtlar damga vergisinden istisna tutulmaktadır.

Bu fıkradaki düzenlemenin de Anayasa’nın 73. maddesi açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile uluslararası şirketlerden, en az üç ülkede faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezlerinin faaliyetleri açısından da maddede düzenlenen istisna ve muafiyetlerin uygulanması amaçlanmaktadır.

2.7 Teklifin 7 maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin “ortak düzenlemeler” başlıklı maddesinin 1. fıkrasıyla; İFM’de faaliyette bulunan katılımcıların Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın defter ve belgeleri yabancı para birimiyle tutabilmesine yönelik olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına düzenleme yapma yetkisi verilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile katılımcıların kendi aralarında ve İFM’de gerçekleştirdikleri ve yürüttükleri hizmetlere yönelik tutmakla yükümlü oldukları belgeler ile defterlerin İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanununun 1 inci ve 3 üncü maddelerinin kapsamı dışında değerlendirileceği düzenlenmiştir. Böylelikle İFM’de faaliyet gösteren katılımcılara, yabancı dilde kayıt tutma serbestisi sağlanmaktadır.

İkinci fıkrada ;öngörülen “*genel dil istisnası*”, Resmi “dili Türkçedir” kuralı (Anayasa md.3) açısından tartışmalı ve sorunlu olup, düzenleme şekli, açıklığa kavuşturulmalıdır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında, iktidar partisi sözcüleri tarafından yapılan açıklamalarda; maddenin 1 ve 2. Fıkrasında yer alan hükümlerin benzerinin Vergi Usul Kanunu ve Serbest Bölgeler Kanununda da varlığından bahsedilerek söz konusu düzenlemelere bir haklılık kazandırılmak istenilmiştir. Oysa 213 sayılı Vergi Usul

Kanununda bu konu ile ilgili olarak yer alan 215. Maddesinde yer alan düzenleme aşağıdaki gibidir.

Madde 215- . *Bu1 Kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunludur. Ancak, Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt da yapılabilir. Bu kayıtlar vergi matrahını değiştirmeyecek şekilde tasdik ettirilecek diğer defterlere de yapılabilir.*

2. a) *Kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz.*

b) *İlgili dönem defter tasdik tarihi itibarıyla ödenmiş sermayesi (yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayesi) en az 100 milyon ABD Doları ya da muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası ve sermayesinin en az % 40'ı ikametgâhı, kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kişilere ait olan işletmelere, kayıtlarını Türk para birimi dışında başka bir para birimiyle tutmalarına Cumhurbaşkanınca izin verilebilir. Cumhurbaşkanı, bu had ve nispeti sektörler itibarıyla ayrı ayrı yarısına kadar indirmeye veya iki katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu şartların ihlâl edildiği hesap dönemini izleyen hesap döneminden itibaren Türk para birimine göre kayıt tutma zorunluluğu başlar....”*

Örnek verilen serbest bölgeler ile ilgili düzenlemeler, serbest bölgelerin vasıflarının tamamen farklı olması nedeniyle konu ile ilgisiz kalmaktadır.

Zira Serbest Bölgeler Kanununun 6. maddesinde³ serbest bölgeler Türkiye Gümrük Bölgesi dışında kabul edilmektedirler, bu bölgelerde Gümrük ve kambiya mevzuatına dair mevzuat hükümleri uygulanmamaktadır.

---

³ “Serbest bölgeler, Türkiye Gümrük Bölgesinin parçaları olmakla beraber; yer ve sınırları Cumhurbaşkanınca belirlenmiş, serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve serbest dolaşıma sokulmaksızın, gümrük mevzuatında öngörülen haller dışında kullanılmamak ya da tüketilmemek kaydıyla konulduğu, ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin ve kambiyo mevzuatının uygulanması bakımından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında olduğu kabul edilen ve serbest dolaşımdaki eşyanın bir serbest bölgeye konulması nedeniyle normal olarak eşyanın ihracına bağlı olanaklardan yararlandığı yerlerdir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile katılımcıların kendi aralarında İFM' de yürüttükleri faaliyetler kapsamında özel hukuka tabi her nevi işlem ve sözleşmelerde, ilgili katılımcıların tabi olduğu mevzuat hükümlerine aykırı olmamak şartıyla, serbestçe hukuk seçimi yapabilecekleri öngörülmektedir.

Üçüncü fıkrada öngörülen “*serbestçe hukuk seçimi*” olanağı, kapsam belirsizliği nedeniyle, hukuk devleti (md.2) ve Anayasa'nın üstünlüğü (md.11) açısından sorunlu görünmektedir. Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında “serbestçe hukuk seçimi” ifadesinin ne anlamda bu metne yerleştirildiği, bunun çoklu hukuk seçimi anlamına gelip gelmediği konusundaki sorularımıza tatminkar cevaplar verilmemiştir. Bu konuda da Astana ve Dubai uygulamasının örnek alındığı anlaşılmaktadır.

Bu düzenlemelerden katılımcılar ile birlikte en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri de faydalanabilecektir.

2.8 Teklifin 8. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 8. maddesi ile IFM'de yer alacak katılımcıların ve en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezlerinin bünyesinde yabancı personel istihdamının 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununda belirtilen istisnai düzenlemeler kapsamında gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

6375 sayılı Kanun gereğince yabancılara çalışma izni verilmesinde istisnai olarak çalışma izni verilebilecek yabancılar tanımlanmıştır. Kanunun çalışma izni verilmesine ilişkin diğer maddelerinde belirlenen usul ve esaslar ile belirlenen şartlara tabi olmaksızın çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar arasına İFM'de yer alacak katılımcılar ile en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezlerinde çalışan yabancılar eklenmektedir.

Çalışma izninin istisnai olarak verilmesinde 6375 sayılı Kanunun ölçütleri, ekonomik veya bilimsel olarak önemli düzeyde yatırım yapan yatırımcının kendisi, bilim insanı, yazar, sporcu ve sanatçıların Türkiye'ye gelmesini özendirmek için, Türk soylular veya evlilik yoluyla Türkiye'de yaşayanlar, AB üyesi ülke vatandaşlarına

tanınan ve çalışma izni başvurusu ve değerlendirilmesinde, çalışma izni başvurusunun reddinde ve çalışma izin türlerinde istisnai düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Yapılan bu düzenlemenin objektif bir nedeni bulunmamakta, bir teşvik unsuru olarak yapılan bir düzenleme şeklinde değerlendirilmektedir..

2.9 Teklifin 9. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, İFM'deki plan, parselasyon, arsa arazi düzenlemesi, kentsel tasarım projeleri ve benzeri işleri yapma yaptıрма ve onaylama yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verilmektedir.

Maddeye göre İFM'de bulunan taşınmazlar, yalnızca projesinde ve yönetim planında belirlenen amaçlar için kullanılabilir.

İFM'de her tür ve ölçekteki, mekânsal ve parselasyon planları, arsa ve arazi düzenlemesi, jeolojik ve jeoteknik etüt, mikro bölgeleme, harita ve kentsel tasarım projelerini yapmaya, yaptırmaya ve onaylama yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verilmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bu alanlarda dışlanması, söz konusu düzenlemeyi Anayasa'nın 2, 23 ve 127 maddeleri açısından sorunlu hale getirmektedir.

2.1 Teklifin 10. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Yasanın uygulanmasına ilişkin hemen hemen tüm usul ve esasların yönetmeliğe bırakılması, yasa etki analizi yokluğu nedeniyle oldukça geniş ve belirsiz bir düzenleme alanına işaret etmektedir ve hukuki belirlilik alt ilkesini içeren hukuk devleti ilkesi (Anayasa, md.2) açısından sorunludur.

2.11 Teklifin Geçici 1. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesinde yer alan hükümlerle, teklifin 6. maddesinde yer alan kurumlar vergisi istisnası 2032 yılına kadar %75 yerine %100 olarak uygulanacaktır. Katılımcılar 5 yıl boyunca finansal faaliyet harçlarından istisna tutulacaktır.

Madde ile İFM'nin faaliyete geçtiği ilk dönemde, taşınmaları teşvik etmek ve İFM'yi küresel ölçekte rekabetçi kılmak amacıyla katılımcı belgesi almış finansal faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından İFM'de gerçekleştirilen finansal hizmet ihracatı niteliğindeki faaliyetlerden 2022 ila 2031 yılları arasında elde edilen kazançlar için kurumlar vergisi indirim oranının %100 olarak uygulanması düzenlenmektedir.

Komisyonunda maddenin dörüşülmesi sırasında yapılan açıklamalardan bu konuda Astana ve Dubai modellerinin seçildiği anlaşılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrası ile İFM'de faaliyet gösterecek olan finansal kuruluş niteliğindeki katılımcılar bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 5 yıl süre ile finansal faaliyet harçlarından muaf tutulmaktadır. *(Harçlar Kanunu 8 Sayılı Tarife XI. Bölüm- Finansal faaliyet harçları; 32.987 TL ile 954.611 TL arasında değişmektedir.)*

İlave muafiyetler, oranlar ve zaman olarak ölçüsüz olup, Anayasa'nın 2. Maddesinde tanımını bulan "hukuk devleti ilkesi" ve 73. Maddede yer alan "Vergi ödevi, vergi yükümlülüğü" açısından sorunlu bulmaktayız.

2.1 Teklifin Geçici 2 maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin ilk halinde 3 .maddenin 3. fıkrasında ve 9. maddenin 2. fıkrasında yer alan yer alan düzenlemeler teklifin görüşülmesi sırasında verilen önerge ile Geçici madde haline getirilmiştir.

Bu düzenleme ;

"GEÇİCİ MADDE 2- (1) İFM'de tüm altyapı ve üstyapının işletilmesi, yönetilmesi, bağımsız bölümlerin ve alanların kiralanması ile kamuya ait olan ve imar planında belirlenen fonksiyonlar doğrultusunda ilgili kurumlara tahsis edilmiş alanlar hariç olmak üzere umumi hizmetlere ayrılmış yol, meydan, yeşil alan, park ve benzeri yerlere dair her türlü yönetim faaliyeti 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilir.

(2) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkiler İFM'de bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılır"

hükümünü taşımaktadır.

Bu düzenleme ile, Merkez, 20 yıl süreyle Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak yönetici şirket tarafından yönetilecektir. 20 yıllık sürenin Kat Mülkiyeti Kanunu gereğince sınırlandırıldığı Komisyon görüşmelerinde ifade olunmuştur.

20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilecek faaliyetler ve belediyelerin görev ve yetki alanlarındaki faaliyetlerin belli ölçülerde örtüşme ihtimali bulunmakla birlikte, bu alanlarda belediye yönetimlerinin görev ve yetki sahibi olup olmayacakları belli değildir. Bu itibarla, fıkra 3, hukuk devleti (Anayasa md.2) ve yerel özerklik (Anayasa md.127) bakımından anayasal düzlemde sorunlu gözükmemektedir.

Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkiler İFM'de bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılacaktır.

Sonuç olarak; İstanbul'da Türkiye'nin finansal rekabet gücünü artırmak, finansal piyasalar ve ürün ve hizmetlerin derinleştirilmesine, firmalarımızın ucuz finansmana erişimini kolaylaştırmak, ülke ekonomisinin reel olarak büyümesine, kaliteli istihdam artışına katkıda bulunmak amacıyla; İstanbul'da, dünyada benzeri iyi örneklerinde olduğu gibi yasal zemini ve kurumsal çerçevesi sağlam bir şekilde oluşturulmuş, yönetim ve denetimi şeffaf bir Finans Merkezinin kurulmasını desteklemekteyiz.

Ancak, Genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan **teklifin bütününe**; 1 ve 2'nci bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de “İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi”nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu
Ankara
Emine Gülizar Emecan
İstanbul

Abdüllatif Şener
Konya
Cavit Arı
Antalya

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul
Süleyman Girgin
Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

2/4478 Esas Numaralı İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

Genel Değerlendirme

AKP-MHP Koalisyonu, Türkiye halklarının gündeminde olan açlığı, yoksulluğu, geçim sıkıntısını, yüksek enflasyonu, borçlanarak yaşamak zorunda bırakan derin yoksullaşmayı, fahiş kira artışlarının getirdiği barınma sorununu, hayat pahalılığını gün geçtikçe daha da derinleştiren günlük zam haberlerini göz ardı ederek toplumdan tamamen kopmuş bir iktidar olduğunu bu yasa teklifiyle bir kez daha göstermiştir. TBMM'nin yasama rolünün sürekli olarak iktidarın çıkarlarına hizmet edecek şekilde kullanılmasıyla toplumun tüm kesimlerini kapsayacak yasaların çıkarılmasının önüne geçilmektedir. AKP-MHP koalisyonu, açlık sınırının altında gelirle geçinmek zorunda bırakılan asgari ücretli milyonlarca emekçiye, sefalet maaşlarına mahkum edilen emeklilere, milyonlarca işsize, tarlasına gübre atamayan ve borç batağında olan çiftçilere, ataması yapılmayan öğretmenlere, borç batağında olan ve sattığını aynı fiyatla yerine koyamayan esnaflara, KYK borçlusu olup hacze düşmüş yüzbinlerce üniversite mezunu gence, emekli olma hakkı gasp edilen EYT'lilere yönelik mağduriyetleri giderecek kanuni düzenlemeleri hayata geçirmek yerine, getirdikleri yasayla Türkiye'yi içerisine sürükledikleri derin ekonomik krizin daha da kronik bir hal almasına hizmet etmeye devam etmektedirler. İstanbul Finans Merkezi Kanun Teklifi, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu ekonomik buhranın, sınıfsal eşitsizliklerin ve gelir dağılımı adaletsizliklerinin kaptüs olarak cisme bürünmüş halidir. Çünkü bir yanda açlık, yoksulluk ve sefalet içerisinde hayatta kalmaya çalışan milyonlar varken diğer yanda vergi afları, teşvikler, Kur Korunmalı Mevduat Sistemi aracılığıyla sağlanan garantili faiz geliri ile zenginliklerine zenginlik katan yandaşlar, şirketler ve bankalar bulunmaktadır. Ancak açıkça görülmektedir ki; toplumsal gerçekliği manipüle ederek Türkiye halklarına bambaşka bir hikaye anlatan Saray ve çevresi, sadece kendisine hizmet eden muhteşem bir iktidar tekeli yaratmış, toplumdan ve sorunlarından kopmuştur. İktidar,

bir avuç zengini daha fazla zenginleştirme aparatı haline gelmiştir. Bu yasadan da görüldüğü üzere Saray'ın gündeminde açlık ve yoksulluk, emekçiler, çiftçiler, gençler ve kadınlar yoktur.

Halkın Gündemi Açlık, Yoksulluk ve Geçim Derdi

Halkın derdi geçim sıkıntısı, hayat pahalılığı, enflasyon canavarı, işsizlik, yoksulluk, sefalet ve açlık iken Saray'ın derdi ise sermaye ve zenginlerdir. Ülkede her geçen gün yoksulluk derinleşmektedir. 2022 yılı asgari ücreti, zam ilanının üzerinden 6 ay geçmişken iğneden ipliğe her şeye gelen zam sağanağı nedeniyle erimiştir. Asgari Ücrete yapılan yüzde 50'lik zammı öve öve bitiremeyen ve kocaman bir lütufmuşçasına propaganda malzemesi haline getiren AKP iktidarı, gelen zamlar sonrasında Asgari Ücrete yapılacak zam konusunda önce Temmuz ayını işaret etmiş olsa da daha sonra AKP Genel Başkanı zam için 2023 yılı Ocak ayının beklenilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ancak Türkiye ekonomisinin çöküşü ile bir kira bedelini bile karşılayamayacak hale gelen asgari ücretin 6 ay daha sabit kalması kabul edilebilir değildir. Asgari ücretle çalışmak zorunda kalan milyonlarca emekçinin de zamlar karşısında 6 ay daha dayanması mümkün değildir. Öyle ki Türk-İş'in yıllardır düzenli olarak yaptığı "*Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması*"na göre Mayıs 2022 için Türkiye'de açlık sınırı 6 bin 17 liraya yükselmiştir. Yani dört kişilik bir ailenin en temel ihtiyaçlarını karşılaması/aç kalmaması, sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı asgari ücretten yaklaşık 2 bin lira daha fazladır. Yine aynı araştırmaya göre, gıda harcamalarına konut (kira, elektrik, su, yakıt), giyim, sağlık, ulaşım, eğitim ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer giderler de eklendiğinde bu tutar aylık 19 bin 602 liraya yükselmiştir. Yani dört kişilik bir ailenin insanca bir yaşam sürmesi için gereken minimum tutar, bir diğer deyişle yoksulluk sınırı, asgari ücretin yaklaşık 5 katıdır. Asgari ücretin en temel beslenme ihtiyaçlarını dahi karşılayamıyor olması asgari ücretle çalışan yaklaşık 10 milyon emekçinin "çalışan yoksul" haline geldiğini, dahası açlık sınırının altında bir hayata mahkum edildiğini ortaya koymaktadır.

Diğer yandan; 3 Haziran 2022 tarihinde TÜİK tarafından açıklanan Mayıs ayı enflasyon rakamlarına göre; yıllık tüketici enflasyonu % 73, yıllık üretici enflasyonu % 132'nin üzerine çıkmıştır. Bağımsız araştırmacıların oluşturduğu ENAG'ın yaptığı açıklamaya

göre ise yıllık tüketici enflasyonu %160.76 olarak gerçekleşmiştir. TÜİK'in Mayıs ayı enflasyonu ise sadece yüzde 2.98'dir. Oysa Dünya Gazetesi yazarı Alaattin Aktaş'ın belirttiği üzere sadece gıda grubunda mayıs ayı artışı % 14 seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece gıdadaki yıllık artış % 120'ye yaklaşmaktadır. Tek başına bu veri bile yıllık enflasyonun yüzde 73 olarak gerçekleşmesini imkansız kılmaktadır çünkü reel geliri azalan yurttaşlar zorunlu olarak önceliği gıda harcamasına vermektedir. Gündelik hayatta piyasada karşılaşılan rakamlar ve benzeri çalışmalar TÜİK'in açıkladığı oranların gerçeği yansıtmadığı konusunda büyük şüphelere neden olmaktadır.

Türkiye, her şeye her gün zam yapılan ve fiyat istikrarının yok olduğu bir buhran dönemini yaşamaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile hem ekonomik kriz ayyuka çıkmış hem de bu 4 yıllık süreçte, tam olarak, AKP-MHP koalisyonu tarafından zam zulmü denilebilecek bir süreç sürdürülmüştür. AKP-MHP koalisyonu bu zam zulmü için Türkiye halklarına sunduğu çözüm ise sabır ederek şükretme arsızlığıdır.

Zira 2018 yılı Temmuz ayından bu yana; elektriğe yüzde 250'nin, doğalgaza yüzde 150'nin, mutfak tüpüne yüzde 200'ün üzerinde zam yapılmıştır. TÜİK verilerinde gıda enflasyonu yüzde 100'ün üzerinde seyrederken çarşıda, pazarda, markette gerçek enflasyon yüzde 200'ün üzerinde çıkmış, halk en temel ihtiyaçlarını dahi alamaz noktaya gelmiştir. Semt pazarlarında normal şartlarda çöpe atılan ürünler daha ucuz fiyata satılır olmuştur.

Türkiye için değil AKP için veri ürettiğinden dolayı güvenilirliğini kaybeden TÜİK'in verileri dikkate alındığında bile, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesinden bugüne ekmeğin fiyatı yüzde 200 artmıştır. Benzer şekilde; süt ve yumurta yüzde 200'ün üzerinde, ayçiçek yağı yüzde 300'e yakın zamlanmıştır. Akaryakıt zamlarının, teknik olarak, bütün zamların temeli olduğu gerçeği de göz önüne alındığında; en düşük akaryakıt zammı yüzde 275 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Tek başına bu zam oranlarına bakıldığında dahi gerçek enflasyonun açıklanan orandan kat be kat daha fazla olduğunu bize göstermektedir. Üstelik brent petrol fiyatları artarken zam yapan iktidar, brent petrol fiyatı düşerken aynı oranda indirimi yapmamaktadır.

4 kişilik bir ailenin Kurban Bayramında ailelerinin yanına gitmek için, sadece yolculuk için, otobüse ödeyeceği miktar 3000 TL civarındadır. Aynı aile uçak ile yolculuk yapmak isterse ortaya çıkan maliyet 5500 TL'nin üzerinde olacaktır. Bir öğrenci kendisine verilen bursu ile sadece tek yön bilet alabiliyorken Türkiye'nin yakın dönem gündeminin açlık, yoksulluk, geçim derdi ve enflasyon olduğu gerçeği üzerinde mutabık kalmak gerekmektedir.

İstanbul Finans Merkezi Bir Gayrimenkul Projesinden İbaretir

2009 yılında proje olarak ortaya çıkan ve daha sonra fiziki olarak yapımına başlanan İstanbul Finans Merkezi, bugün itibariyle bakıldığında bir gayrimenkul, yap-sat projesinin ötesine geçecek durumda değildir. Bu savın birçok nedeni bulunmaktadır. Ancak öncelikle belirtilmesi gereken hususlar şunlardır: Zira uluslararası finans merkezlerinin belirli temel kriterleri vardır.

Bunlar;

- Hukuk Devleti ilkelerine riayet etmek,
- Uluslararası Hukuka bağlılık,
- Öngörülebilir yasal çerçeveler,
- Hukuk ve Ekonomi kurumlarına olan güveni sağlamak,
- Demokrasi, İnsan Hak ve Özgürlüklerinin güvence altına alınması,
- Uluslararası sözleşmelere bağlılık,
- Ekonomik ve Siyasal İstikrar'dır.

Ancak Türkiye, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş ile birlikte hemen her alanda giderek otoriterleşmiş ve tek adam rejimiyle hukuk, insan hak ve özgürlükleri, demokrasi adeta askıya alınmıştır. Ayrıca yeni sistemde yurttaşların kamu kurumlarına güveni yok denecek kadar azalmış, partili Cumhurbaşkanı kimliği ile AKP Genel Başkanı'nın her alanda tekçi anlayışının sürdürüldüğü politikalarla toplumun önemli bir kesimi dışlanmış ve düşmanlaştırılmıştır. Bu kutuplaştırma politikası büyük bir gerilim yaratarak Türkiye'yi çoklu bir kriz yapısı içerisine sokmuştur. Bu çoklu kriz yapısının Ekonomik Kriz ayağında toplumda kazananlar ve kaybedenler olarak iki sınıf

yaratılmıştır. Bir yanda vergi afları, vergi istisnaları ve vergi teşvikleriyle karlarına kar katan sermaye sınıfı ve bir avuç yandaş varken diğer yanda açlık ve yoksulluk mücadelesi veren milyonlarca yurttaş bulunmaktadır. BDDK'nın 3 Haziran 2022'de açıkladığı verilere göre tüketici kredileri 867,3 milyar TL'den 878 milyar TL'ye, bireysel kredi kartları 259 milyar TL'den 265,2 milyar TL'ye yükselmiştir. Takipteki alacakların miktarı 163 Milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu veriler bize insanların önemli bir kısmının borçla hayatını idame temek zorunda kaldığını ve borçlandırmanın bir siyasi tercihe, yönetim anlayışına evrildiğini göstermektedir. Bunun yanında ise 23 milyon 500 bin icra dosyası bulunmaktadır. Takipteki alacakların ulaştığı miktar ve icra dosyalarındaki devasa artışlar artık borcun çevrilemez noktaya geldiğini göstermesi açısından vecizdir. Bu vahim tablo karşısında yurttaşlara yönelik hiçbir düzenleme yapılmamakla beraber ufukta daha fazla borç ve daha fazla icra dosyası görünmektedir. Düşük faiz, yüksek enflasyon, yüksek kur yurttaşların her geçen gün alım gücünü düşürmekte, borçlanarak geçinme çabasına neden olmaktadır. Bu durum da hem toplumsal bir buhrana sebep olmakta hem de hayata, yaşamaya ve geleceğe dair hiçbir umudu olmayan bir toplumsal yapının serpilmesine sebep olmaktadır.

Hal böyleyken; birileri yaşamları pahasına kaybederken birileri de karlarına kar katıp daha fazla zenginleşmektedir. Kazanan bir azınlığın karşısında kaybeden bir çoğunluk sistematik bir şekilde yaratılmaktadır. AKP-MHP koalisyonunun yarattığı bu ikili sistem verilerle de somut gözlemlerde gayet açık bir şekilde ortaya konmaktadır.

Örneğin; Türkiye'nin en büyük 10 bankasının karı ilk 4 ayda 50 Milyar TL'yi aşmıştır. Bankaların 1 yıllık karları ise geçen yıla nazaran 5 kat artmıştır. Bir yanda borç batağında, icra dosyalarıyla cebelleşen ve borcu borçla kapatarak bir sonraki ayı getirmeye çalışan yoksul Türkiye halkları diğer yanda milyarlarca lira kar açıklayan bankalar ve şirketler bulunmaktadır. Kötülüğün tablosu yalnızca bundan ibaret değildir.

Uluslararası alanda açıklanan birçok endeks ve raporda Türkiye'nin otoriterleştiği, demokrasi ve hukuk ilkelerinden uzaklaştığı vurgusu yapılmaktadır. Türkiye; demokrasi sıralamasında 167 ülke arasında 103'üncü sırada, Hukukun Üstünlüğü Endeksinde 139 ülke arasında 117'nci sırada, Siyasal İstikrar Endeksinde 194 ülke arasında 170'inci sırada, Dünya Basın Özgürlüğü Endeksinde 180 ülke arasında 153'üncü sırada, Kamu

Görevi Etkinliği Endeksinde 38 ülke arasında 32'nci sırada, Yolsuzluk Endeksinde 180 ülke arasında 96'ncı sırada, Kara Parayla Mücadele Endeksinde gri listede, yüksek enflasyonda 6'ncı sırada ve Sefalet Endeksinde 156 ülke arasında 21'inci sıradadır. CDS Risk Primi 10 Haziran 2022 tarihi itibarıyla 800'ün üzerine çıkarak son yılların en büyük rakamına ulaşmıştır. Kaldı ki kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü esnada bu rakam 750 civarındaydı.

Finans Merkezi olmanın koşulu devasa bir kampüs inşa etmek, finans kuruluşlarını bir araya toplamak, sermayeye yüksek vergi indirimleri ve muafiyetleri ve istihdam teşvikleri sağlamak değildir. Uluslararası yatırımcılar için esas olan; hukuk, demokrasi, istikrar ve ekonomik güveni temin etmektir. Yakın zamanda Anayasa Mahkemesi Kararlarını uygulamayan bir kişinin Adalet Bakanı Yardımcı olarak atandığı bir sistemde hukuk ve güvenden bahsetmek ve ayrıca AİHM Kararlarını uygulamayan yerel mahkemelerin olduğu bir hukuk sistemine yatırımcıların gelmeleri mümkün değildir. 2021 AB Komisyonu İlerleme Raporunda birçok temel konuda Türkiye'nin ciddi eksikliklere sahip olduğu, temel sorunlara çözümlerin üretilmediği belirtilmiştir. Rapora göre; Türkiye'nin demokratik kurumlarının işleyişinde ciddi eksiklikler olduğu, raporlama döneminde demokratik gerileme ve derin siyasi kutuplaşmanın devam ettiği, sivil toplumun sürekli bir baskıyla karşı karşıya kaldığı, makroekonomik politikanın kredilere çok fazla bağlı olduğu, doğrudan mali desteklerin sınırlı seviyede uygulandığı ve yabancı yatırımcıların ciddi çıkışlarına sebebiyet verdiği belirtilmiştir.

Yine raporda belirtildiği üzere; 2019 yılında cari hesap açığı kapanmış ancak bu durum kısa süreli olmuştur, dış dengeler önemli bir kırılganlık alanı olmaya devam etmektedir. Para politikası 2020 sonbaharında sıkılaştırılmış ancak merkez bankası başkanının, göreve gelmesinden yalnızca dört ay sonra Mart 2021'de aniden görevden alınması mali piyasa istikrarsızlığına sebep olmuş ve yetkililerin enflasyonun düşürülmesi yönündeki kararlılığını sorgulanır hale getirmiştir.

Ayrıca, Türkiye, uluslararası yükümlülükleri uyarınca oluşturması gereken yolsuzlukla mücadele kurumlarını kurmadığı, hukuki çerçeve ve kurumsal yapıdaki kusurların, yolsuzluk davalarının soruşturma ve kovuşturma aşamalarını aşırı bir siyasi etkiye açık kıldığı, kamu kurumlarının hesap verebilirliği ve şeffaflığının iyileştirilmesi gerektiği

ifade edilmiştir. Yolsuzlukla mücadele stratejisinin ve eylem planının olmayışı, yolsuzlukla kararlı bir şekilde mücadele etme iradesinin eksikliğini göstermiştir. Avrupa Konseyi'nin Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tavsiyelerinin çoğu uygulanmamıştır. Genel olarak yolsuzluk yaygındır ve endişe konusu olmaya devam etmektedir.

Sonuç olarak; Finansal, ekonomik ve idari istikrarın olmadığı, Merkez Bankası, SPK, BDDK, TÜİK gibi bağımsız olması gereken kurumların emir komuta zinciri içerisinde çalıştığı bir iktisadi/siyasi sistemde İstanbul Finans Merkezi ancak bir inşaat projesi cazibesine sahip olabilir. Dolayısıyla AKP iktidarının ekonomi gibi temel meselelerde dahi yaptığı işler/vizyonu inşaat projelerinin ötesine gidememektedir. Muhtemel ki bu projede bu yönetim anlayışının bir parçası olarak kadük kalmış, ölü doğmuş bir proje olacaktır.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1- Madde kanun teklifinin genel kapsam ve amacını ortaya koyan tanım maddesidir. İstanbul Finans Merkezi adı verilen projenin sınırlarının tespit edilmesi ve Kanunun kapsamının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile İFM'nin işletim ve yönetimi 20 yıl süreyle yönetici şirkete verilmektedir. Bahsi geçen şirket ise Türkiye Varlık Fonu tarafından bu amaçla kurulan bir anonim şirket olacaktır. TVF tarafından kurulan bu gibi anonim şirketler, geçmişte Sayıştay denetimine tabi olmamaları nedeniyle pek çok kez şüphe çekmiş, çeşitli tartışmalara yol açmıştır. İFM'nin yönetim ve işletimini üstlenecek şirketin bağımsız denetime tabi olacağı anlaşılmaktadır. Sayıştay'ın dahi bizzat cumhurbaşkanı tarafından "Açık aramamalı" denilerek adeta uyarıldığı bir ülkede, pek çok vergi muafiyeti ve istisnadan faydalanacak, dolayısıyla vatandaşların vergileri ile ayakta tutulacak böylesi bir projenin denetiminin ne kadar bağımsız olabileceği meçhuldür.

Madde ile aynı zamanda, katılımcı belgesinin Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından verileceği öngörülmektedir. Bu da bir kez daha Hazine ve Maliye Bakanlığı'nı bypass eden bir uygulama olarak görülebilir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, yurttaşların tamamının vergileriyle hayata geçirilen projeleri, kurum ve yapıları şeffaflıktan gittikçe uzaklaştırmakta, denetimlerini imkansız hale getirmektedir.

Madde 4- Madde ile, İFM'de yer alacak katılımcıların faaliyetlerine ilişkin izin, ruhsat ve benzeri onay başvurularının yapılabilmesi ile çalışanlarına ve bu çalışanların bakmakla yükümlü oldukları kişilere dair kamusal izin ve onay başvurularının yapılabilmesi düzenlenmektedir. Buna göre, kurulacak bir "tek durak büro"da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı temsilcileri ile "bu bakanlıklarca gerekli görülmesi halinde bunların bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları veya bu bakanlıkların denetiminde olan kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ve ilgili ilçe belediyesi temsilcileri" yer alacaktır. Maddede ilçe belediyelerinin büroda yer alması, büyükşehir belediyesinin ise adının geçmemesi düşündürücüdür. Mevcut durumda İstanbul Büyükşehir Belediyesini kaybetmiş bulunan iktidarın, böylesi büyük bir projede muhalefete yetki ve söz hakkı vermek istemediği şüphesi uyandırmaktadır.

Madde 5- Madde ile, finansal hizmet ihracatından neyin kast edildiği açıklanmaktadır. Buna göre, katılımcı belgesi olarak finansal faaliyet gösteren kuruluşların yurt dışında yerleşik kişilere sundukları finansal hizmetler, hizmetten nihai olarak yurt dışında faydalanılması koşuluyla finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilecektir.

Madde 6- Madde ile finansal hizmet ihracatı ile elde edilen kazançların %75'inin kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından indirilmesi düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra, katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM'de istihdam edeceği personelin ücretlerinin belirli bir kısmına yönelik gelir vergisi istisnası getirilmektedir. İFM'de yer alan taşınmazların kiralanması işlemlerinin her türlü harçtan ve bu işlemler için düzenlenen kağıtların damga vergisinden istisna tutulması da madde kapsamındadır. Son olarak, en az üç ülkede faaliyet gösteren katılımcıların da maddede düzenlenen istisna ve muafiyetlerden faydalanması düzenlenmektedir.

Finans sektöründe faaliyet gösterecek sermaye gruplarına böylesi cömert ve geniş kapsamlı vergi istisna ve indirimleri uygulanırken, yurttaşlar tükettikleri temel gıda maddelerinden hijyen ürünlerine, ulaşımdan sağlığa her alanda altından kalkılmaz vergi yükü altında ezilmektedir. Enflasyon karşısında alım gücü biten dar gelirli, temel ihtiyaçlarını dahi krediyle karşılar noktaya gelmişken BDDK, yaptığı son düzenleme ile, bu kanun teklifini takip eden günlerde, limiti 25 bin TL üzeri olan kredi kartlarının asgari ödeme tutarını değiştirerek dönem borcunun yüzde 20'sinden 40'ına çıkarmıştır.

İktidarın uygulamaya koyduğu ekonomi politikasının zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul hale getirmesinin son örneği olan bu kanun teklifi ile gelir eşitsizliği yolunda bir adım daha atılmış, büyük sermaye gruplarına bir kez daha yurttaşların vergileri ile muafiyet ve istisnalar getirilmiştir. Bu yönüyle de düzenleme, sosyal hukuk devleti ilkesine aykırı olmakla kalmayıp, faiz karşıtı söylemler üreten iktidarın ortaya koyduğu fiili uygulamalar ile çelişmesini bir kez daha keskin biçimde gösterir niteliktedir.

Madde 7- Katılımcıların tutmak zorunda oldukları defterler ile düzenleyecekleri belgelerin yabancı para birimiyle tutulabilmesi ve düzenlenebilmesine ilişkin Vergi Usul Kanunu ile Türk Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın düzenleme yapmaya Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Katılımcılar kendi aralarında ve İFM'de yürüttükleri faaliyetler kapsamında düzenlenen her nevi muamele, mukavele, muhabere, hesap ve defterlerini Türkçe tutmaya mecbur olmayacaklar.

Katılımcılar kendi aralarında İFM'de yürüttükleri faaliyetler kapsamında, faaliyetlerinin tabi olduğu mevzuata aykırı olmaması kaydıyla, özel hukuka tabi olarak yaptıkları her nevi işlem ve sözleşmelerde serbestçe hukuk seçimi yapabileceklerdir. En az 3 ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri hakkında da bu hükümler uygulanacaktır.

Esas olarak defter ve kayıtların yabancı dilde tutulmasının herhangi bir sakıncası olmamakla beraber bu düzenleme bize Türk parasının değerini yeterince kaybettiğini, doların ikame para pozisyonuna geçtiğini de göstermektedir. Şu an itibarıyla Türkiye'deki mevduatların %72'si döviz cinsi mevduat pozisyonundadır. Kaldı ki 'Milli

Firmalar' tarafından yapılan şehir hastaneleri, köprüler, otoyolların garanti ödemeleri dolara endeksli olarak ödenmektedir. Bu örnekler bize TL'nin değersizleştiğini ve bu ekonomi koşullarında büyük kazançlar elde eden 'milli firmaların' dahi TL'ye güvenmediğini göstermektedir.

Normal koşullarda yabancı dilde defter ve kayıtların tutulmasının herhangi bir sakıncası olmamakla beraber konuda asıl önemli olan ve dikkat edilmesi gereken; kayıtların kaç farklı dilde tutulacağı, denetimi yapacak/finansal alanda uzmanlaşmış bu dilleri bilen kalifiye personelin var olup olmadığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığının bu konuda yeterli altyapısının olup olmadığıdır. Ayrıca sözleşme taraflarının 'her nevi işlemde' serbestçe hukuk seçimi yapabiliyor olmaları da Türkiye'deki hukuk sisteminin güvenilirliğini kaybettiğinin, sermaye çekme adına her türlü tavizin verildiğinin nişanesi olarak değerlendirilmelidir. Ne var ki AKP konu sermaye ve para olduğunda çok dillilik dahil her türlü esneklik alanı tanıırken Türkiye halklarının en temel taleplerinde devlet aklının tekçi kodlarına geri dönmekte sakınca görmemektedir. Bu da bize iktidarın meseleye hak bağlamında değil, çıkar bağlamında baktığını göstermektedir.

Madde 9- İFM'de bulunan taşınmazlar, yalnızca projesinde ve yönetim planında belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. İFM'de her tür ve ölçekteki, mekansal plan, parselasyon planı, arsa ve arazi düzenlemesi, jeolojik ve jeoteknik etüt, mikro bölgeleme, harita ve kentsel tasarım projeleri yapmaya, yaptırmaya ve onaylamaya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkili olacak.

Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkiler İFM'de bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılacaktır. Ayrıca İFM yönetim planı ve işletme projesi, yönetici şirket tarafından hazırlanarak resen tescil ettirilecektir.

Katılımcı belgesinin herhangi bir sebeple iptal edilmesi durumunda, katılımcıların İFM'de faaliyette bulunmak üzere yaptıkları kira sözleşmesi de kendiliğinden sona erecektir. Kira sözleşmesi tapuya şerh edilmişse yönetici şirketin talebiyle şerh terkin edilecektir. Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan uygulama yönetmeliğinde düzenlenecektir. Olağanüstü yetkilerle donatılmış yönetici Şirket, "Kanun kapsamında verilen görev ve yetkileri kullanmak üzere Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirket" şeklinde tanımlanmaktadır.

Kanun teklifinden anlaşıldığı kadarıyla daha önce TVF bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bir şirket kurulmuştur. Ancak ne var ki şu an için şirketin sermayesinin ne kadar olduğu, ne zaman kurulduğu, yöneticilerinin kimler olduğu ve yetkilerinin sınırının neler olduğuna dair bir bilgi yoktur. Bu da hukuk devletlerinde olması gereken şeffaflık ilkesi açısından sakıncalı bir duruma işaret etmektedir. Ayrıca

düzenlemeyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına belediyenin mücavir alanındaki bazı yetkiler verilerek yerel yönetim devre dışı bırakılmıştır. Sermaye çekmek için önemli olan bütün yetkileri merkezileştirerek tek elde toplamak değil, demokratik hukuk devletinin gereği olarak yerel yönetimleri güçlendirmektir.

Madde 10-

Geçici Madde 1- Teklif ile İFM'de faaliyetler kapsamında elde edilen kazançların yüzde 75'i kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından istisna edilecek.

Geçici madde ile sağlanan ilave muafiyet ile yüzde 75 oranı kurumların 2021 ve 2031 yılları vergilendirme dönemlerine ait kazançlarında yüzde 100 olarak uygulanacaktır. Ayrıca lehe alınan paralar için BSMV istisnası sağlanacaktır. Faaliyetlere ilişkin işlemler her türlü harçtan, damga vergisinden istisna tutulacak, finansal faaliyet harçları da 5 yıl süreyle alınmayacaktır.

Yabancı sermayeyi çekme adına sermaye sınıfına her türlü kolaylığı sağlayan AKP-MHP Koalisyonu vergi yükünü yoksulların sırtına yüklemeye ve verginin büyük bir kısmı yoksullardan alınmaya devam etmektedir. Türkiye'nin de dahil olduğu OECD ülkelerinde dolaylı vergi oranı %30-35 dolaysız vergi oranı %65-70 civarındayken Türkiye'de bu oran neredeyse tam tersidir. Bir tarafta iktidarın ekonomi politik tercihlerinden dolayı en temel ihtiyaçlarını dahi borçlanarak/kredilerle karşılamak zorunda kalan yoksul çoğunluk diğer tarafta ise politik faiz-mevduat faizi ve faiz/enflasyon makasının açılmasından dolayı devasa karlar elde eden bir bankacılık yapısı ve sermaye sınıfı söz konusuysen finans sermayesine yeni olanaklar sunmak ve vergi muafiyetleri getirmek halkın sırtındaki vergi kamburunu ve gelir dağılımı adaletsizliğini büyütme dışında bir işe yaramayacaktır. Benzin başta olmak üzere temel tüketim maddelerine neredeyse her gün zamlar gelirken, vergi oranlarında büyük artışlar yapılırken finansal sermayeye yeni vergi muafiyetleri tanınması kabul edilebilir değildir. Bu düzenleme halihazırda var olan gelir dağılımı adaletini daha da bozacaktır. İktidarın ekonomi/politik anlayışı, yük/vergi yoksula kar/kazanç zengine mantığıdır. Kaldı ki yabancı sermayenin Türkiye'ye gelmemesindeki temel sebep, sadece ekonomi ve ekonomi yönetiminin istikrarsızlıkları değil, tek adam rejiminin hukuku yok sayarak ortaya koyduğu yönetim anlayışının verdiği güvensizliktir.

Geçici Madde 2- (1) İFM'de tüm altyapı ve üstyapının işletilmesi, yönetilmesi, bağımsız bölümlerin ve alanların kiralanması ile kamuya ait olan ve imar planında belirlenen fonksiyonlar doğrultusunda ilgili kurumlara tahsis edilmiş alanlar hariç

olmak üzere umumi hizmetlere ayrılmış yol, meydan, yeşil alan, park ve benzeri yerlere dair her türlü yönetim faaliyeti 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilir.

(2) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkiler İFM’de bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılır.

Teklifle TVF bünyesinde kurulan Yönetici Şirkete bir nevi 20 yıl için ‘el koyma’ yetkisi verilmektedir. Amacının, yetki sınırlarının, yöneticilerinin kimler olduğu bilinmeyen bu şirkete kamu kaynaklarını kullanması için böylesine geniş yetkilerin verilmesi hukuki normlar ve demokratik temayüller açısından uygun kabul edilebilir değildir.

Necdet İpekyüz
Batman

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

Garı Paylan
Diyarbakır

MUHALEFET ŞERHİ

01/06/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2 / 4478 esas numaralı İstanbul Finans Merkezi Kanunu Teklifi, yürürlük ve yürütme maddeleri ile birlikte, 8.06.2022 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda 14 madde halinde görüşülerek, Geçici Madde 2'nin komisyonda verilen önergeler üzerine teklif metninden çıkarılması ve yeni bir geçici madde eklenmesiyle 14 madde olarak kabul edilmiştir.

Usul Üzerine Değerlendirme

Kanuni bir zorunluluk olmasına rağmen ve hatta çok kısa süre önce bu hususta 31856 sayılı ve 4 Haziran 2022 tarihli Resmi Gazete'de "Düzenleyici Etki Analizi Uygulanmasına İlişkin Ulus ve Esaslar" hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı yayımlanmış olmasına rağmen önceki birçok kanun tekliflerinde olduğu gibi bu teklif üzerine de bir etki analizi yapılmadığı görülmüştür. Bu hususta kanun teklifinin TBMM Başkanlığına sunulmasından 3 gün önce bir Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın yürürlüğe girmiş olmasına rağmen etki analizi yapılmamasının yanında teklif sahibi milletvekilleri tarafından da getirilen kanun teklifinin ne getirip götüreceği tespit edilememektedir. Uygulamada öngörülebilirlik için kanun tekliflerinin tamamının etki analizi yapılmalı ve teklif bu analizle birlikte Meclise sunulması gerekmektedir.

Teklifin Geneli Üzerine Değerlendirme

Uluslararası yatırımların gün geçtikçe azalmakta olduğu ülke ekonomimiz, bölgesinde ve dünyada finansal kapasitesini verimli kullanamamaktadır. İktidarın uyguladığı politikalar neticesinde ülkemiz yatırımcıların, çalışanların ve öğrencilerin rağbet ettiği bir ülke olmaktan uzaklaştırılmıştır. Bu sorunları çözümlen yollarını aramak ve yeni politikalar hayata geçirmek yerine; hükümetin tercih ettiği mevcut siyasal konum ülkemizdeki yerli yatırımcıyı, nitelikli çalışanı ve kaliteli eğitim olanaklarını da kaybettirmektedir. Finans merkezlerini güçlü, itibarlı ve nitelikli bir kapasiteye ulaştıracak olan etkenleri gün geçtikçe daha fazla yok eden bu iktidar zihniyetinin ülkemizin ve dünyanın en kadim şehirlerinden biri olan İstanbul'u finansın merkezi yapmaya ehil olamayacağı bu kanun teklifi ile de açıkça ortaya konulmaktadır.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planı, İstanbul'un itibarı yüksek ve bölgesinde ve dünyada güçlü bir finans merkezi olabilmesinin belgesi olarak 2009 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış ve İFM'nin kuruluş süreci vizyon, misyon ve ilkelerine detaylıca yer verilmiştir. İstanbul'un finans merkezi olmasının temellerinin atıldığı 2009 yılındaki belgeyle bu kanun teklifinin karşılaştırılması halinde devletimizin kurumsal kapasitesinin getirildiği koşulların sorgulanması gerekmektedir..

2009'daki AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan imzalı DPT raporu ile bu kanun teklifi yönetimdeki vizyonun ve siyasi aklın nereden nereye savrulduğunun kanıtıdır. 2009 DPT raporu muazzam bir üstyapı projesi iken bu kanun teklifi basitçe hazırlanmış, emlakçılık ve gayrimenkul hedefinden başka bir amaç ortaya koyamayacak bir altyapı projesidir. 2009 DPT projesi geniş ufuklu Devlet aklının ürünü, bu kanun teklifi ise dar ufuklu, fırsatçı saray aklının ürünüdür. AK Parti Grubu milletvekillerinin sunmuş oldukları bu kanun teklifi mevcut haliyle 2009 yılında hazırlanan eylem planından çok uzakta ve yetersizdir.

Küresel Finans Merkezleri, yer aldıkları ülke ekonomileri ile diğer ülke ekonomileri arasında finansal akışı sağlayan ve diğer ülke ekonomilerinde var olan uluslararası yetkinlik ve kapasiteye sahip uzmanlaşmış kurumların yer aldığı şehir bölgeleri olarak tanımlanmaktadır. Küresel ölçekte bir finans merkezi olma yolunda belirleyici faktörler; siyasi ve ekonomik istikrarın sağlanması, hukukun üstünlüğü ile evrensel hukuk ilkelerinin en üst düzeyde uygulanması, kurumsal ve düzenleyici otoritelerin kapasitesi, insan kaynağı ve beşeri sermayede gelişmişliktir. Ülkemiz son yıllarda bu faktörlerdeki varlığı ve kapasitesi ile giderek kötü hal alan bir profile sürüklenmektedir.

İstanbul, genç ve dinamik nüfusu, işgücü potansiyeli, jeopolitik avantajları, kültürel ve tarihsel birikimi ile dünyanın önemli ve sayılı finans merkezleri arasındaki yerini alması gereken bir konuma uygulanan politikalar kaynaklı ulaşamamıştır. Bunun arka planında da yine ülkemizin uluslararası itibarı, güvenilirliği ve ekonomik konumu yer almaktadır. Ülkemiz uluslararası kuruluşların araştırma, rapor ve endekslerinde son yıllarda çok kötü bir tablo ortaya koymakta ve bu analizler neticesinde itibar, güven ve finansal istikrar sağlayamayan bir ekonomi olarak görülmektedir.

Güçlü bir finans merkezi olma yolunda belirleyici bir faktör olarak ekonomik ve siyasal istikrar yer almaktadır. Türkiye bu istikrarı hem içerde hem dışarda yakalayamayarak ekonomik ve siyasi itibarımızı not eden kuruluşların raporlarında kötü sıralarda kendine yer bulmaktadır. World Economic Forum-Global Competitiveness Report 2020'e göre (Dünya Ekonomik Forumu-Küresel Rekabetçilik Raporu) aşağıda verilen alt kategorilerde 37 ülke arasında ekonomik dönüşüme en iyi hazırlanmış ülkeler ve Türkiye'nin 37 ülke içindeki sıralaması tabloda gösterilmektedir.

Raporda belirlenmiş olan 11 başlık üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Ve ülkemiz 2020 raporuna göre genellikle son sıralarda yer almıştır.

Ekonomi	Kamu kurumlarının güçlü yönetim ilkelerini ve uzun vadeli bir vizyonu yerleştirmelerin i ve vatandaşlarına hizmet ederek güven inşa etmelerini sağlamak	Enerji geçişini hızlandırmak ve elektrik ve bilgi iletişim teknolojilerine (BİT) erişimi genişletmek için altyapıyı yükseltmek	Daha kademeli vergilendirmeye geçiş, ulusal ve uluslararası bir işbirliği çerçevesinde işbirliklerinin, servetin ve emeğin nasıl vergilendirildiğini yeniden düşünmek	Eğitim müfredatını güncelleyerek işler ve "yarının pazarları" için gerekli becerilere yapılan yatırımı artırmak	Yeni ekonomi ve işgücünün yeni ihtiyaçları için çalışma yasalarını ve sosyal korumayı yeniden düşünmek	İnsanların ve ekonominin yararına yaşlı bakımı, çocuk bakımı ve sağlık hizmetleri altyapısını, erişimi ve yeniliği genişletmek
İlk 3						
1	Finlandiya	Estonya	Güney Afrika	Finlandiya	Danimarka	İsveç
2	Yeni Zelanda	Hollanda	Japonya	Hollanda	İngiltere	Danimarka
3	İsviçre	Danimarka	Kore	Danimarka	İsviçre	Kanada
TÜRKİYE	30	34	34	35	35	34

Ekonomi	Finansal kaynakları uzun vadeli yatırımlara yönlendirmek, istikrarı güçlendirmek ve kapsayıcılığı genişletmek için teşvikleri artırmak	Dördüncü Sanayi Devrimi'nde ihtiyaç duyulan rekabeti ve anti-tröst çerçevelerini yeniden düşünmek, hem yerel hem de uluslararası pazar erişimini sağlamak	Özellikle kamu-özel işbirliği gerektiren alanlarda "yaranın pazarlarının" oluşturulmasını kolaylaştırmak	Yeni "yaranın pazarlarını" yaratabilecek araştırma, yenilik ve buluş alanlarındaki uzun vadeli yatırımları teşvik etmek ve genişletmek	Yaratıcılığı artırmak için şirket çeşitliliği, eşitliği ve kapsayıcılığını artırmaya teşvik etmek
İlk 3					
1	Finlandiya	Amerika	Finlandiya	Amerika	Çin
2	Yeni Zelanda	Kanada	Amerika	Japonya	İsveç
3	İsveç	Çin	Japonya	Finlandiya ve Kore	Yeni Zelanda
TÜRKİYE	34	31	33	35	36

World Economic Forum-Global Competitiveness Report 2019'a göre ise 141 ülke için yapılan değerlendirmede ülkemiz 61 inci sırada yer almıştır. Dünyanın en büyük 10 ekonomisi içinde yer alacağının planlamasını yaparak politikalar hayata geçiren iktidarın ilk 20'nin içinde tutamadığı ülkemiz bu tür raporlarda da ilk 60 içinde bile kendine zor yer bulmaktadır.

Yine saygın bir finans merkezi olabilmenin ön koşullarından biri, güçlü bir hukuk sisteminden geçmektedir. Yatırımcıların yaşaması muhtemel anlaşmazlıkların etkin ve adil bir çözümü için gerekli yapıların tesis edilmesi gerekmektedir.

Kuvvetler ayrılığı, bağımsız yargı, hukukun üstünlüğü, fikri mülkiyet haklarının korunması hem yerli hem de yabancı yatırımcıların ülkeye olan güvenlerinin temelini teşkil etmektedir.

Hukuk sistemi sağlam, diğer ülkelerle olan ticari ilişkileri iyi olan bir ülke profili, politik olarak da dengeli ve güvenilir bir ortam sunacaktır. Ancak ülkemiz bu alandaki profiliyle de kötü bir tablo ortaya koymaktadır.

World Justice Project tarafından yayınlanan hukukun üstünlüğü endeksine göre, 2021 yılında ülkemiz 139 ülke arasında 117'inci sırada yer almıştır.

Başka bir husus ise ülkelerin eğitime ayırdıkları kaynak ve eğitimde ulaştıkları kalitedir. Eğitim seviyesi ile finans merkezleri arasında karşılıklı etkileşim olduğu ve daha eğitimli nüfusa sahip olan ülkelerin, finans merkezleri arasında kendilerine yer buldukları bilinmektedir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından üçer yıllık dönemler hâlinde, 15 yaş grubundaki öğrencilerin bilgi ve becerilerini değerlendiren Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı PISA sonuçlarında Türkiye ortalamasının altında bir performans göstermekte, üstelik son yıllarda bu performans iyileşmemektedir.

Ülkemiz matematik, okuma ve bilim branşlarının her birinde OECD ortalamasının altında yer almaktadır. 48 ülkenin yer almakta olduğu listede Türkiye; matematikte 40 ıncı, okumada 38 inci ve bilimde 37 nci sırada yer almıştır.

Yukarıda yer almakta olan faktörler ve bu faktörlerin ülkemizi uluslararası platformda ulaştırdığı aşamalar finans merkezi olabilmenin önünde en önemli adımları ifade eder. Bu faktörler önce ülkeleri sonra şehirleri cazip kılmaktadır.

Şehirleri finans merkezi gelişmişliği konusunda sıralama yapan Global Financial Centres Index (GFCI) beş alanda rekabeti sıralamaktadır. Bu alanlar;

İş ortamı: Siyasi istikrar ve hukukun üstünlüğü, kurumsal ve düzenleyici çevre, makroekonomik çevre ile vergi ve maliyet avantajları.

Beşeri sermaye: Yetkin çalışanların varlığı, iş gücü piyasasının esnekliği, eğitim ve gelişme altyapısı ile yaşam kalitesi.

Altyapı: İnşaat altyapısı, bilgi ve iletişim altyapısı, ulaşım altyapısı ile sürdürülebilirlik ortamının gelişmişliği.

Finansal hizmetler sektörünün gelişmişliği: Farklı finansal hizmetler sınıflarının derinliği ve genişliği, sermayenin uygunluğu, piyasa likiditesi ile ekonomik çıktı.

Şehrin itibarı: Şehir markası ve cazibesine, yaratıcılığın seviyesine, çekiciliğe ve kültürel çeşitliliğe ve diğer şehirlerle olan görelî durum.

Yukarıdaki faktörler göz önünde bulundurularak ve uluslararası endekslerden hareketle GFCI tarafından hazırlanan rapora göre İstanbul'un 2009 yılından başlayarak 2022 yılına kadar mart ve eylül ayları finans merkezi sıralaması aşağıdaki şekildedir.

Global Financial Centres Index (GFCI)		
İSTANBUL		
YIL	AY	
	MART SIRALAMASI	EYLÜL SIRALAMASI
2009		72
2010	74	70
2011	71	62
2012	61	56
2013	57	44
2014	47	42
2015	44	47
2016	45	57
2017	66	78
2018	76	68
2019	59	53
2020	79	64
2021	74	61
2022	64	

Bu sıralama ile İstanbul'un 2009 yılında yayımlanan eylem planı ile belirlenen hedeflere ulaşmadığı açıkça görülmektedir. İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi olması için; uluslararası standartlarda işleyen bir hukuk altyapısının oluşturulmasına, finansal ürün ve

hizmet çeşitliliğinin artırılmasına, vergi sisteminin basitleştirilmesine ve etkinleştirilmesine, düzenleyici ve denetleyici çerçevenin geliştirilmesine, fiziksel ve teknolojik altyapının güçlendirilmesine, nitelikli insan kaynağı ihtiyacını karşılayacak bir eğitim altyapısının sağlanmasına ve dünya ölçeğinde tanıtım ve izleme yapacak bir organizasyon yapısının oluşturulmasına yönelik öncelik ve eylemlerin daha kapsamlı bir çalışma ve planlama ile hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ancak mevcut kanun teklifi İstanbul'u bu konuma ulaştırmaktan son derece uzaktır.

Teklifteki ana sorun İstanbul'un bir finans merkezi değil, İstanbul içinde bir sitenin finans merkezi yapılma zorlamasıdır. Bu eşyanın tabiatına aykırıdır. Finans Merkezi kanunla olunmaz. Oluşmuş finans merkezinin altyapısı kanunla desteklenir.

İstanbul coğrafi, siyasi, jeopolitik avantajları ile yüzyıllardır bir finans merkezidir. Buna kanunla çekici ve sağlam altyapı kazandırmaktır aslolan. Bu şekliyle İstanbul bir finans merkezi olmuyor, aksine manası ve önemi aşağı çekiliyor.

Diğer yandan Kanun Teklifinin gerekçesinde kaydedilen finans merkezi tarifinin çok eksik olduğunu kanaatindeyiz. Finans merkezleri şerhimizde açıkladığımız üzere "belirli düzeyde finansal hizmetlerin sağlanabildiği, finansal hizmetler alanında yatırım için ileri düzeyde regülasyonların yürürlükte olduğu, her türlü uyuşmazlıkların çözümü için Ombudsmanlık dâhil hukuksal altyapının bulunduğu, hukuksal sistemin hızlı hareket ettiği, insanların güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanmış olduğu, rüşvet ve yolsuzlukların asgari seviyede olduğu yerler" olarak tanımlanıyor. IFM eğer bu tanımdaki çok önemli hususların dışında bırakılırsa, finans merkezi olmaktan çıkar ve kendine mahsus bir piyasa hâline gelir. Oluşan bu durum ile kara para aklamaya kadar giden bir zemin sağlanmış olur ki bu da Türkiye'ye hiçbir şekilde yakışmaz.

İstanbul Finans Merkezi Adının İstanbul Özel Finans Bölgesi Olarak Değiştirilmesine İlişkin Verilen Önerge

New York, Londra, Frankfurt gibi şehirler sundukları coğrafi ve ekonomik avantajlar nedeniyle zaman içerisinde finans ve ticaret merkezi olmuşlar ve hükümetlerde benimsedikleri çeşitli politikalarla bu merkezleri desteklemişlerdir.

Güçlü bir ekonomi ve ticaret tarafından desteklenmeyen, salt hükümet kararı ile oluşturulmuş özel finans merkezleri de bulunmaktadır. Bu sistem daha ziyade otoriter ve doğal kaynaklara dayalı rejimlerin ekonomilerini çeşitlendirmek amacıyla bu yola başvurulduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, genel olarak sanayi bölgeleri ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi düzenlemelerin, uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı, sanayi ve ticari faaliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı fiziki (koordinasyonları belli) olarak ülkenin diğer kısımlarından ayrılan yerler olarak tanımlanır.

Bu nedenle fiziki olarak sınırları belirlenmiş, Türk hukukunun, Türk parasının ve Türkçenin geçerli olmadığı İstanbul Finans Merkezi'nin adının İstanbul Özel Finans Bölgesi olarak değiştirilmesi gerektiği önemle vurgulanmıştır.

Ancak komisyonda bu amaçla vermiş olduğumuz önerge AK Parti ve MHP milletvekillerince reddedilmiş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirme

Madde 2

Teklifin 2 nci maddesinde kanuna ilişkin tanımlar yapılmıştır. Bu maddenin e bendinde “Yönetici şirket” tanımı da yer almaktadır. Her ne kadar yönetici şirketin Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacağı teklif metninde belirtilmişse de kurulan bu şirketin sonrasında satılmaması için hiçbir engel konulmamıştır.

İFM’yi yönetecek ve Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak olan bu şirketin satılmaması için madde metnine yönetici şirketin paylarının tamamının Türkiye Varlık Fonuna ait olması şartının getirilmesi, bu şirketin ve şirkete ait olan kamu mallarının yabancılara satışının engellenmesi için gereklidir. Bu yönde komisyonda vermiş olduğumuz önerimiz Cumhur İttifakı Milletvekilleri tarafından kabul edilmemiş, kurulacak olan şirketin özelleştirilmesi konusunda kanuna hiçbir engel konulmaması tercih edilmiştir.

Aynı zamanda bu kanun teklifinin 6 ncı ve 7 nci maddelerinde belirtilen “Bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri”nin tanımı teklifin 2 nci maddesinde yapılmalıdır. Zira bu terimin işaret ettiği İFM katılımcılarına çok önemli vergi istisnaları ve indirimler söz konusudur.

Komisyonda dile getirdiğimiz bu endişemiz karşısında bu terimin Vergi Usul Kanunlarda düzenlenmiş olduğu ifade edilmiş olsa da bu terimin İFM özelinde sağladığı avantajlar sebebiyle ve bu kanunun içeriğinde tanımlanması gerekmektedir. Anayasa’nın 2 nci maddesinde düzenlenen hukuk devletinin temel ilkelerinden olan “belirlilik ilkesi” gereği kanuni düzenlemelerin herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır olması zorunludur. Anlatılan nedenlerle kanunun tanımlar kısmına bu terimin tanımının eklenmesi ve çerçevesinin çizilmesi gerekmektedir.

Madde 3

Teklifin 3 üncü maddesinde İFM’nin fiziki alanı ve katılımcı belgesi hakkında düzenlemeler yapılmaktadır. İstanbul’un finans merkezi olması için bunun belirli bir fiziki alanda sınırlanması doğru değildir.

Söz konusu koordinatları verilen ve belirli bir fiziki alanda sınırlanan İstanbul Finans Merkezi Kanunu ile ancak ilgili alandaki boş blokların doldurulması sağlanacaktır. Teklif bu hali ile bir kira sözleşmesi niteliğindedir. Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmelerle artık birçok ofis uzaktan çalışma ile faaliyet göstermektedir. Yani fiziki olarak İFM’de bulunmayan kişi ve kurumların teknolojik imkanlarla yapmış olduğu finansal faaliyetlerin kanunda gösterilen imkanlardan faydalanamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Merkeziyetsiz finansal araçların önem kazandığı bu dönemlerde çağın gerisinde yapılan söz konusu sınırlandırmalar yerinde değildir. Bunun yanında hali hazırda Maslak çevresinde doğal olarak oluşan finans merkezleri fiziki olarak İFM’ye katılımcı olmadığında kanunun kapsamı dışında kalacaktır. Astana ve Dubai örnek alınarak öngörülen bu düzenleme İstanbul gibi önemli ve değerli bu şehrimize yakışmamaktadır.

Ayrıca bu maddenin dördüncü fıkrasında ofis alanında faaliyet göstermek için katılımcılara verilecek katılımcı belgesinin “Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi” tarafından

verileceği belirtilmektedir. Cumhurbaşkanlığı sistemi ile en küçük spesifik yetkilerin dahi doğrudan Cumhurbaşkanlığı bünyesinde toplanması ne yazık ki sıklıkla uygulanan bir yanıştır. Katılımcı belgesinin verilmesi yetkisinin ilgili bakanlığa verilmesi gereklidir.

Bu amaçla İstanbul Finans Merkezi hakkındaki söz konusu yetkilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesi daha uygundur. Komisyonda bu amaçla vermiş olduğumuz önergemiz Cumhur İttifakı Milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

Madde 4

Teklifin 4 üncü maddesi ile İFM katılımcılarının faaliyetlerine ilişkin izin, ruhsat lisans gibi işlemlerinin başvuru süreçleri için tek durak büro kurulacağı hükme bağlanmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında ise tek durak büro temsilcileri belirlenmiştir.

Tek durak büro da temsilci bulunduracak kurumlar içinde ilgili ilçe belediyesi yer alırken büyükşehir belediyesine temsilci bulundurma hakkı verilmemiştir. İFM'nin bulunduğu alan ise iktidar partisinin siyasi amaçları doğrultusunda 2009 yılında Ataşehir Belediyesi'nin alanından çıkarılarak AK Parti'nin yönettiği Ümraniye Belediyesi sınırları içine dahil edilmiştir. İdare hukuku açısından sakat olan bu idari işlem "maksat" unsuruna aykırılık teşkil etmiştir.

Bununla birlikte İstanbul gibi önemli ve büyük bir şehir için ilgili büroda temsilci bulundurma hakkının yerel yönetim açısından yalnızca ilçe belediyesine verilerek büyükşehir belediyesinin siyasi saiklerle sürecin dışında tutulmaya çalışılması, ihtiyaç duyulacak olan koordinasyona ciddi zararlar verecektir. Bu yanlış önlemek amacıyla komisyonda vermiş olduğumuz önergemiz Cumhur İttifakı Milletvekilleri tarafından reddedilmiş ve tek durak büro temsilcilerine ilçe belediyesinin yanında büyükşehir belediyesi temsilcisinin de eklenmesinin önüne geçilmiştir.

Ayrıca mevcut sistemde birçok spesifik yetkide olduğu gibi tek durak büronun sevk ve idare yetkisinin de Cumhurbaşkanlığı bünyesinde toplanması yerine bu yetkinin Hazine ve Maliye Bakanlığına bırakılması daha uygun olacaktır.

Madde 6

Teklifin 6 ncı maddesi ile İFM katılımcılarına teşvik amacıyla vergi ve diğer mali yükümlülöklere ilişkin istisna ve indirimler düzenlenmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların istihdam ettiği ve fıkroda yazan şartları sağlayan personelin aylık ücretleri için gelir vergisi istisnaları belirlenmiştir. Bu istisnadan yararlanma şartlarından biri olarak da son üç yılda Türkiye'de çalışmamış olma koşulu getirilmektedir.

Teklifte yer alan bu cümle sebebiyle Türkiye'de bulunan ve ilgili diğer şartları sağlamış olan deneyimli ve kalifiye olan personel ilgili istisnadan yararlanamayacak ve bu kişilerin beyin göçlerine engel olunamayacaktır. Başka bir bakış açısıyla da diğer şartları sağlayan ve son üç yılda hiçbir yerde çalışmamış olan kişiler de bu istisnadan yararlanabilecektir.

Bu sebeple maddede bulunan diğer şartların korunarak, son üç yıl Türkiye'de çalışmamış olma şartının teklif metninden çıkarılması uygun olacaktır. Bu yanlışlığın giderilmesi amacıyla komisyonda vermiş olduğumuz önergemiz Cumhur İttifakı Milletvekilleri tarafından kabul edilmemiş, kanun metni sebebiyle uygulamada doğacak sorunların önüne geçilmemiştir.

Madde 7

Teklifin 7 nci maddesi ile katılımcıların tutmak zorunda oldukları defterler ile düzenleyecekleri belgelerin yabancı para birimiyle tutulabilmesi ve düzenlenebilmesine ilişkin olarak ilgili kanunlardan muaf biçimde Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesi düzenleniyor.

Yüce Meclisimizin çatısı altında böylesine çok hukuklu, çok dilli bir sistemin getirilmesine ve maddenin görüşülmesine İYİ Parti olarak karşı çıkmış olmamıza rağmen maddenin komisyonda görüşülmesi Cumhuriyet İttifakı çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir. Maddenin geri çekilmesine ilişkin önerimiz ise reddedilmiştir. Bu madde ile ülkemizin millilikten uzak nasıl bir anlayış ile yönetildiğine ilişkin endişelerimiz çok daha fazla artmıştır. Bu maddeye "ret" oyu verirken bile, bu teklifin Yüce Meclisimize getirilmesinden dolayı İYİ Parti olarak büyük bir vebal taşıyoruz. Bu çerçevede kabul edenlerin ne düşündükleri ise tarafımızca merak konusudur.

Madde ile İFM katılımcıları için Türkçe defter tutma zorunluluğu kaldırılmakta ve meri olan Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'nun hükümlerinden muaf tutulmaları öngörülmektedir. Aynı şekilde katılımcılara Türk hukuku dışında başka bir hukuk seçimi özgürlüğü de tanınmaktadır. Böyle bir içeriğe sahip maddenin Genel Kurul görüşmeleri sırasında görüşülmeye geçilmeden geri çekilmesi gerekmektedir.

Madde 10

Teklifin 10 uncu maddesinde bu kanunun uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hakkında yönetmelik çıkarma yetkisi Cumhurbaşkanına verilmektedir. Her yönüyle aksaklıklara neden olan bu ucube sistemin en büyük zararlarından biri de tüm yetkilerin tek elde toplanması ile uzmanlık gerektiren spesifik alanlarda dahi kurumların pasifize edilmesidir.

Ayrıca tüm yetkinin Cumhurbaşkanına bırakılması, Cumhurbaşkanı'nın iş yükünü gereksiz olarak artırmakta olduğu gibi o işle ilgili bakanlık tarafından sürecin yürütülmesi ile iş ve işlemlerde daha profesyonel bir yaklaşımın sağlanmasının önüne geçilmektedir.

Bu gerekçelerle kanuna ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisinin Cumhurbaşkanına değil Hazine ve Maliye Bakanlığına bırakılması yönünde komisyonda vermiş olduğumuz önergemiz Cumhuriyet İttifakı Milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

Komisyonunda Çıkarılan Madde

Teklifin komisyona gelen ilk halinde yer alan Geçici 2 nci maddesi ile Sermaye Piyasası Kurulu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna ait olan taşınmazların tapuda İFM'yi 20 yılına yönetecek olan şirket adına tescil edilmesi düzenlenmiştir. SPK ve BDDK'ya ait listelerde yer alan taşınmazların bedelsiz olarak yönetici şirket adına tapuda tescil edilmesi kabul edilebilir değildir.

Türkiye Varlık Fonu eliyle kurulacak bir şirkete SPK ve BDDK'ya ait taşınmazların tapusunun devredilmesi akıl ve mantığa aykırıdır. Kamu mallarının elden çıkarılarak bir şirkete bedelsiz bir şekilde devredilmesinin izahı anlaşılamamıştır.

Varlık fonunun kuracağı bu şirketin satılmayacağına dair herhangi bir güvencenin kanun teklifinde bulunmaması da şirketin satılacak olma ihtimaliyle bu taşınmazların elden çıkarılarak kamu zararına yol açılmasının önünü açacaktır.

Bu gerekçelerle ilgili maddenin teklif metninden çıkarılması için komisyonda vermiş olduğumuz önergemiz kabul edilmiş ve kamu mallarının bir şirkete devrinin önüne geçilmiştir.

Yukarıda belirttiğimiz hususlar doğrultusunda; İstanbul'un bir finans merkezi olmasını önemli buluyor ancak teklifin bu amaca hizmet edecek yetkin ve etkili bir planlama ve çalışmayı ortaya koyacak vizyona ve misyona sahip olmadığı, kapsamının yetersiz ve teklif içeriğinin birçok konuda eksik olduğu gerekçelerimizle; teklife İYİ Parti olarak karşı oy kullanıyoruz.

Durmuş Yılmaz
Ankara

Muhammet Naci Cinisli
Erzurum

ERZURUM MİLLETVEKİLİ İBRAHİM AYDEMİR
VE İSTANBUL MİLLETVEKİLİ ABDULLAH
GÜLER İLE 61 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

İSTANBUL FİNANS MERKEZİ KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Türkiye Cumhuriyetinin finansal rekabet gücünü uluslararası alanda artırmak, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek ve bu sayede İstanbul Finans Merkezinin önde gelen küresel finans merkezlerinden biri olmasını sağlamaktır.

(2) Bu Kanun, İstanbul Finans Merkezi alanını, İstanbul Finans Merkezinin yönetilmesine ve işletilmesine dair hükümleri, İstanbul Finans Merkezinde gerçekleştirilen faaliyetleri ve bu faaliyetlere dair teşvik, indirim, istisna ve muafiyetleri düzenlemektedir.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Finansal faaliyetler:

1) 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

2) 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

3) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

4) 23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

5) 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

6) 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

İSTANBUL FİNANS MERKEZİ KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Türkiye Cumhuriyeti'nin finansal rekabet gücünü uluslararası alanda artırmak, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek ve bu sayede İstanbul Finans Merkezinin önde gelen küresel finans merkezlerinden biri olmasını sağlamaktır.

(2) Bu Kanun, İstanbul Finans Merkezi alanını, İstanbul Finans Merkezinin yönetilmesine ve işletilmesine dair hükümleri, İstanbul Finans Merkezinde gerçekleştirilen faaliyetleri ve bu faaliyetlere dair teşvik, indirim, istisna ve muafiyetleri düzenlemektedir.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Finansal faaliyetler:

1) 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun,

2) 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu,

3) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu,

4) 23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu,

5) 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu,

6) 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu,

7) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu,

8) 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun

kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

7) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

8) 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında belirtilen faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri,

b) Finansal kuruluşlar: Finansal faaliyette bulunan tüzel kişileri, bunların şubelerini, irtibat bürolarını, temsilciliklerini ve ulusal varlık fonlarını,

c) İFM: Eklî (1) sayılı koordinatlı kroki ve liste ile tespit edilen İstanbul Finans Merkezi Bölgesini,

ç) Katılımcı: Katılımcı belgesi olarak ofis alanında faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişileri, bunların şubeleri ile temsilciliklerini, adi ortaklıkları, irtibat bürolarını, bölgesel yönetim merkezlerini ve ulusal varlık fonlarını,

d) Katılımcı belgesi: Katılımcıya ofis alanında yer alan ilgili bağımsız bölüm ve ortak alanlardan yararlanma imkânı veren; düzenlenmesine, askıya alınmasına ve iptal edilmesine ilişkin usul ve esasların uygulama yönetmeliğinde belirlendiği belgeyi,

e) Yönetici şirket: Bu Kanun kapsamında verilen görev ve yetkileri kullanmak üzere Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirketi,

f) Ofis alanı: Katılımcı belgesi almak suretiyle İFM sınırları içerisinde kullanılabilen, ofis kullanım amacına özgülenmiş bağımsız bölümlerden oluşan alanı,

g) Kapsam dışı alan: İFM sınırları içerisinde yer alan, ofis alanı dışında kalan ve ofis kullanım amacı dışına özgülenmiş alışveriş merkezi, otel ve benzeri yerlerden oluşan alanı,

ifade eder.

Alan ve katılımcı belgesi

MADDE 3- (1) Eklî (1) sayılı koordinatlı kroki ve liste ile tespit edilen alan, bu Kanun ve ilgili diğer kanunlar kapsamında yer alan faaliyetlerin yürütüleceği İFM olarak belirlenmiştir.

b) Finansal kuruluşlar: Finansal faaliyette bulunan tüzel kişileri, bunların şubelerini, irtibat bürolarını, temsilciliklerini ve ulusal varlık fonlarını,

c) İFM: Eklî (1) sayılı koordinatlı kroki ve liste ile tespit edilen İstanbul Finans Merkezi Bölgesini,

ç) Kapsam dışı alan: İFM sınırları içerisinde yer alan, ofis alanı dışında kalan ve ofis kullanım amacı dışına özgülenmiş alışveriş merkezi, otel ve benzeri yerlerden oluşan alanı,

d) Katılımcı: Katılımcı belgesi olarak ofis alanında faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişileri, bunların şubeleri ile temsilciliklerini, adi ortaklıkları, irtibat bürolarını, bölgesel yönetim merkezlerini ve ulusal varlık fonlarını,

e) Katılımcı belgesi: Katılımcıya ofis alanında yer alan ilgili bağımsız bölüm ve ortak alanlardan yararlanma imkânı veren; düzenlenmesine, askıya alınmasına ve iptal edilmesine ilişkin usul ve esasların uygulama yönetmeliğinde belirlendiği belgeyi,

f) Ofis alanı: Katılımcı belgesi almak suretiyle İFM sınırları içerisinde kullanılabilen, ofis kullanım amacına özgülenmiş bağımsız bölümlerden oluşan alanı,

g) Yönetici şirket: Bu Kanun kapsamında verilen görev ve yetkileri kullanmak üzere Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirketi

ifade eder.

Alan ve katılımcı belgesi

MADDE 3- (1) Eklî (1) sayılı koordinatlı kroki ve liste ile tespit edilen alan, bu Kanun ve ilgili diğer kanunlar kapsamında yer alan faaliyetlerin yürütüleceği İFM olarak belirlenmiştir.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Kapsam dışı alan hakkında 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeler uygulanmaz.

(3) İFM’de tüm altyapı ve üstyapının işletilmesi, yönetilmesi, bağımsız bölümlerin ve alanların kiralanması ile kamuya ait olan ve imar planında belirlenen fonksiyonlar doğrultusunda ilgili kurumlara tahsis edilmiş alanlar hariç olmak üzere umumi hizmetlere ayrılmış yol, meydan, yeşil alan, park ve benzeri yerlere dair her türlü yönetim faaliyeti 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilir.

(4) Ofis alanında faaliyet göstermek üzere katılımcılara Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından katılımcı belgesi verilir.

(5) Katılımcı belgesi verilmesine, katılımcı belgesi muafiyet koşullarına, katılımcı belgesinin askıya alınması ve iptaline ilişkin hususlar dahil katılımcı belgesine dair usul ve esaslar uygulama yönetmeliğinde düzenlenir.

Tek durak büro

MADDE 4- (1) Katılımcıların faaliyetlerine ilişkin izin, ruhsat, lisans ve benzeri onay başvuruları ile bunların çalışanlarına ve bu çalışanların bakmakla yükümlü olduğu kişilere ilişkin izin, ve onay gibi başvurularının yapılabilmesi ve bu başvuru süreçlerinin hızlandırılması amacıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimlerinin görev alacağı tek durak büro oluşturulur.

(2) Tek durak büroda; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı temsilcileri ile bu bakanlıklarca gerekli görülmesi halinde bunların bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları veya bu bakanlıkların denetiminde olan kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ve ilgili ilçe belediyesi temsilcileri yer alır.

(3) İFM’de gerçekleştirilecek iş ve işlemlerin tek elden takibini yapmak ve tek durak büroda yer alan kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla tek durak büro, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından sevk ve idare edilir. İhtiyaç duyulması

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Kapsam dışı alan hakkında 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeler uygulanmaz.

(3) Ofis alanında faaliyet göstermek üzere katılımcılara Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından katılımcı belgesi verilir.

(4) Katılımcı belgesi verilmesine, katılımcı belgesi muafiyet koşullarına, katılımcı belgesinin askıya alınması ve iptaline ilişkin hususlar dâhil katılımcı belgesine dair usul ve esaslar uygulama yönetmeliğinde düzenlenir.

Tek durak büro

MADDE 4- (1) Katılımcıların faaliyetlerine ilişkin izin, ruhsat, lisans ve benzeri onay başvuruları ile bunların çalışanlarına ve bu çalışanların bakmakla yükümlü olduğu kişilere ilişkin izin ve onay gibi başvuruların yapılabilmesi ve bu başvuru süreçlerinin hızlandırılması amacıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimlerinin görev alacağı tek durak büro oluşturulur.

(2) Tek durak büroda; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı temsilcileri ile bu bakanlıklarca gerekli görülmesi hâlinde bunların bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları veya bu bakanlıkların denetiminde olan kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ve ilgili ilçe belediyesi temsilcileri yer alır.

(3) İFM’de gerçekleştirilecek iş ve işlemlerin tek elden takibini yapmak ve tek durak büroda yer alan kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla tek durak büro, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından sevk ve idare edilir. İhtiyaç duyulması

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

halinde farklı bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları da tek durak büroya dahil edilebilir. Tek durak büronun işleyişine dair usul ve esaslar uygulama yönetmeliğinde düzenlenir.

Finansal hizmet ihracatı

MADDE 5- (1) Katılımcı belgesi olarak finansal faaliyet gösteren kuruluşların yurt dışında yerleşik kişilere sundukları finansal hizmetler, hizmetten nihai olarak yurt dışında faydalanılması koşuluyla, finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilir.

(2) Finansal kuruluşların kendi nam ve hesabına gerçekleştirdikleri türev işlemleri, portföylerine varlık alma veya portföylerinden varlık satma işlemleri ile yurt içinde yerleşik kişilerin tasarruflarını yurt dışına çıkaran faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilmez.

Vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilişkin istisna ve indirimler

MADDE 6- (1) Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşlar tarafından İFM'de gerçekleştirilen finansal hizmet ihracatı niteliğindeki;

a) Faaliyetler kapsamında elde edilen kazançların %75'i kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirilir.

b) İşlemler ile bu işlemler nedeniyle lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisnadır.

c) Faaliyetlere ilişkin işlemler her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

(2) Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM'de istihdam ettikleri personele ödenen aylık ücretin gerçek safi değerinin; yurt dışında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde %60'ı, yurt dışında en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde ise %80'i gelir vergisinden istisnadır. Bu fıkra kapsamında belirtilen istisna, İFM'de çalışmaya başlamadan önceki son üç yılda Türkiye'de çalışmamış olan personelin ücret gelirlerine uygulanır.

hâlinde farklı bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları da tek durak büroya dâhil edilebilir. Tek durak büronun işleyişine dair usul ve esaslar uygulama yönetmeliğinde düzenlenir.

Finansal hizmet ihracatı

MADDE 5- (1) Katılımcı belgesi olarak finansal faaliyet gösteren kuruluşların yurt dışında yerleşik kişilere sundukları finansal hizmetler, hizmetten nihai olarak yurt dışında faydalanılması koşuluyla, finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilir.

(2) Finansal kuruluşların kendi nam ve hesabına gerçekleştirdikleri türev işlemleri, portföylerine varlık alma veya portföylerinden varlık satma işlemleri ile yurt içinde yerleşik kişilerin tasarruflarını yurt dışına çıkaran faaliyetleri, hizmetleri ve işlemleri finansal hizmet ihracatı olarak değerlendirilmez.

Vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilişkin istisna ve indirimler

MADDE 6- (1) Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşlar tarafından İFM'de gerçekleştirilen finansal hizmet ihracatı niteliğindeki;

a) Faaliyetler kapsamında elde edilen kazançların %75'i kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirilir.

b) İşlemler ile bu işlemler nedeniyle lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

c) Faaliyetlere ilişkin işlemler her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

(2) Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM'de istihdam ettikleri personele ödenen aylık ücretin gerçek safi değerinin; yurt dışında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde %60'ı, yurt dışında en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde ise %80'i gelir vergisinden müstesnadır. Bu fıkra kapsamında belirtilen istisna, İFM'de çalışmaya başlamadan önceki son üç yılda Türkiye'de çalışmamış olan personelin ücret gelirlerine uygulanır.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(3) İFM’de yer alan taşınmazların kiralınmasına dair işlemler her türlü harçtan ve bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

(4) En az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Ortak düzenlemeler

MADDE 7- (1) Katılımcıların tutmak zorunda oldukları defterler ile düzenleyecekleri belgelerin yabancı para birimiyle tutulabilmesi ve düzenlenebilmesine ilişkin olarak, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın düzenleme yapmaya Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(2) Katılımcıların kendi aralarında ve İFM’de yürüttükleri faaliyetler kapsamında düzenlenen her nevi muamele, mukavele, muhabere, hesap ve defterler hakkında 10/4/1926 tarihli ve 805 sayılı İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanunun 1 inci ve 3 üncü maddeleri uygulanmaz.

(3) Katılımcıların kendi aralarında İFM’de yürüttükleri faaliyetler kapsamında, Katılımcıların faaliyetlerinin tabi olduğu mevzuata aykırı olmaması kaydıyla, özel hukuka tabi olarak yaptıkları her nevi işlem ve sözleşmelerde serbestçe hukuk seçimi yapılabilir.

(4) En az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Yabancı personel istihdamı

MADDE 8- İFM’de faaliyet gösterecek katılımcılar ile en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca düzenlenen çalışma izni ile yabancı uyruklu personel çalıştırabilir. Bu kapsamda yapılacak çalışma izni başvuruları 6735 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi çerçevesinde istisnai olarak değerlendirilir.

(3) İFM’de yer alan taşınmazların kiralınmasına dair işlemler her türlü harçtan ve bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

(4) En az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Ortak düzenlemeler

MADDE 7- (1) Katılımcıların tutmak zorunda oldukları defterler ile düzenleyecekleri belgelerin yabancı para birimiyle tutulabilmesi ve düzenlenebilmesine ilişkin olarak, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın düzenleme yapmaya Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(2) Katılımcıların kendi aralarında ve İFM’de yürüttükleri faaliyetler kapsamında düzenlenen her nevi muamele, mukavele, muhabere, hesap ve defterler hakkında 10/4/1926 tarihli ve 805 sayılı İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanunun 1 inci ve 3 üncü maddeleri uygulanmaz.

(3) Katılımcıların kendi aralarında İFM’de yürüttükleri faaliyetler kapsamında, katılımcıların faaliyetlerinin tabi olduğu mevzuata aykırı olmaması kaydıyla, özel hukuka tabi olarak yaptıkları her nevi işlem ve sözleşmelerde serbestçe hukuk seçimi yapılabilir.

(4) En az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Yabancı personel istihdamı

MADDE 8- (1) İFM’de faaliyet gösterecek katılımcılar ile en az üç ülkede aktif olarak faaliyet gösteren katılımcıların bölgesel hazine ve finansal yönetim merkezleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca düzenlenen çalışma izni ile yabancı uyruklu personel çalıştırabilir. Bu kapsamda yapılacak çalışma izni başvuruları 6735 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi çerçevesinde istisnai olarak değerlendirilir.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Taşınmazlara ilişkin düzenlemeler

MADDE 9- (1) İFM’de bulunan taşınmazlar, yalnızca projesinde ve yönetim planında belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. İFM’de her tür ve ölçekteki, mekânsal plan, parselasyon planı, arsa ve arazi düzenlemesi, jeolojik ve jeoteknik etüt, mikro bölgeleme, harita ve kentsel tasarım projeleri yapmaya, yaptırmaya ve onaylamaya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

(2) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkiler İFM’de bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle Yönetici Şirket tarafından kullanılır.

(3) İFM yönetim planı ve işletme projesi yönetici şirket tarafından hazırlanarak re’sen tescil ettirilir.

(4) Katılımcı belgesinin herhangi bir sebeple iptal edilmesi durumunda, katılımcıların İFM’de faaliyette bulunmak üzere yaptıkları kira sözleşmesi de kendiliğinden sona erer. Kira sözleşmesi tapuya şerh edilmişse yönetici şirketin talebiyle şerh terkin edilir. Bu şekilde sona eren kira sözleşmelerine konu taşınmazların tahliyesi hakkında 4/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 10- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan uygulama yönetmeliğinde düzenlenir.

Kurumlar vergisine ve harçlara ilişkin ilave muafiyet

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan %75 oranı, kurumların 2022 ila 2031 yılları vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançları için %100 olarak uygulanır. Bu dönemler özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için ilgili yıllar içinde başlayan hesap dönemlerini kapsar.

Taşınmazlara ilişkin düzenlemeler

MADDE 9- (1) İFM’de bulunan taşınmazlar, yalnızca projesinde ve yönetim planında belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. İFM’de her tür ve ölçekteki mekânsal plan, parselasyon planı, arsa ve arazi düzenlemesi, jeolojik ve jeoteknik etüt, mikro bölgeleme, harita ve kentsel tasarım projeleri yapmaya, yaptırmaya ve onaylamaya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

(2) İFM yönetim planı ve işletme projesi, yönetici şirket tarafından hazırlanarak resen tescil ettirilir.

(3) Katılımcı belgesinin herhangi bir sebeple iptal edilmesi durumunda, katılımcıların İFM’de faaliyette bulunmak üzere yaptıkları kira sözleşmesi de kendiliğinden sona erer. Kira sözleşmesi tapuya şerh edilmişse yönetici şirketin talebiyle şerh terkin edilir. Bu şekilde sona eren kira sözleşmelerine konu taşınmazların tahliyesi hakkında 4/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 10- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan uygulama yönetmeliğinde düzenlenir.

Kurumlar vergisine ve harçlara ilişkin ilave muafiyet

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan %75 oranı, kurumların 2022 ila 2031 yılları vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançları için %100 olarak uygulanır. Bu dönemler özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için ilgili yıllar içinde başlayan hesap dönemlerini kapsar.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM’de bulunan merkez ve şubelerinden, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu gereğince alınması gereken finansal faaliyet harçları bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 5 yıl süreyle alınmaz. Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla tahakkuk etmiş harçlar terkin edilmez, tahsil olunanlar iade edilmez.

Sermaye Piyasası Kurulu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna ait taşınmazlar

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Mülkiyeti Sermaye Piyasası Kuruluna ait ekli (2) sayılı listede belirtilen taşınmaz ile mülkiyeti Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna ait ekli (3) sayılı listede belirtilen taşınmaz, bedelsiz olarak tapuda re’sen yönetici şirket adına tescil edilir. Yönetici şirket adına tescil edilen taşınmazlar üzerindeki muhdesatın da bedelsiz ve hak sahiplerinin onayı aranmaksızın terkin gerçekleştirilir ve beyanlar hanesinde aidiyeti yönetici şirket adına olacak şekilde kaydedilir. Bu fıkra kapsamında yapılacak devir ve işlemler veraset ve intikal vergisinden, harçtan, döner sermaye bedellerinden ve düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

(2) Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM’de bulunan merkez ve şubelerinden, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu gereğince alınması gereken finansal faaliyet harçları, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 5 yıl süreyle alınmaz. Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla tahakkuk etmiş harçlar terkin edilmez, tahsil olunanlar iade edilmez.

İstanbul Finans Merkezi Bölgesinin yönetilmesine dair geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 2- (1) İFM’de tüm altyapı ve üstyapının işletilmesi, yönetilmesi, bağımsız bölümlerin ve alanların kiralanması ile kamuya ait olan ve imar planında belirlenen fonksiyonlar doğrultusunda ilgili kurumlara tahsis edilmiş alanlar hariç olmak üzere umumi hizmetlere ayrılmış yol, meydan, yeşil alan, park ve benzeri yerlere dair her türlü yönetim faaliyeti 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından gerçekleştirilir.

(2) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu ve toplu yapı temsilciler kuruluna ait yetkiler İFM’de bulunan taşınmazlar açısından 20 yıl süreyle yönetici şirket tarafından kullanılır.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile
61 Milletvekilinin Teklifi)

Yürürlük

MADDE 11- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 11- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

TEKLİF METNİNE EKLİ KOORDİNATLI KROKİ VE LİSTELER

(2) SAYILI LİSTE

İLİ	İLÇESİ	KÖYÜ / MAHALLESİ	ADA NO	PARSEL NO
İSTANBUL	ÜMRANIYE	FİNANSKENT	3328	8

(3) SAYILI LİSTE

İLİ	İLÇESİ	KÖYÜ / MAHALLESİ	ADA NO	PARSEL NO
İSTANBUL	ÜMRANIYE	FİNANSKENT	3328	2

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ KOORDİNATLI
KROKİ VE LİSTE

